

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Ústav ekonomie

Sabina Němcová

**Mezinárodní srovnání makroekonomických ukazatelů
České republiky a vybraných států Evropské unie**

International Comparison of Macroeconomic Indicators
of the Czech Republic and Selected Countries
of the European Union

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Jolana Kvíčalová

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené informační zdroje.

V Olomouci dne 14. 3. 2013

.....

Sabina Němcová

Děkuji Ing. Jolaně Kvíčalové za cenné rady a připomínky při vedení této práce.

Obsah

Úvod	6
1 Charakteristika vybraných makroekonomických ukazatelů	7
1.1 Hodnocení výkonnosti ekonomiky	8
1.2 Hrubý domácí produkt	8
1.2.1 Metody výpočtu HDP	9
1.2.2 Rozdíl mezi domácím a národním produktem	10
1.3 Nezaměstnanost.....	10
1.4 Inlace.....	13
1.5 Platební bilance	15
1.6 Zadluženost	16
1.7 Vztah mezi makroekonomickými ukazateli	18
1.8 Maastrichtská kritéria.....	20
1.8.1 Konvergenční kritéria	20
2 Základní informace o vybraných zemích a jejich ukazatelích	22
2.1 Popis vybraných zemí	22
2.2 Vývoj hrubého domácího produktu	24
2.2.1 Hrubý domácí produkt v České republice	25
2.2.2 Hrubý domácí produkt na Slovensku	26
2.2.3 Hrubý domácí produkt ve Slovinsku	28
2.2.4 Hrubý domácí produkt v Maďarsku	30
2.3 Vývoj nezaměstnanosti	31
2.3.1 Nezaměstnanost v České republice	32
2.3.2 Nezaměstnanost na Slovensku	32
2.3.3 Nezaměstnanost ve Slovinsku	33
2.3.4 Nezaměstnanost v Maďarsku	34
2.4 Vývoj inflace	35
2.4.1 Inlace v České republice	35
2.4.2 Inlace na Slovensku.....	36
2.4.3 Inlace ve Slovinsku	37
2.4.4 Inlace v Maďarsku	39
2.5 Vývoj vnější ekonomické rovnováhy.....	40
2.5.1 Běžný účet České republiky	40

2.5.2 Běžný účet Slovenska	41
2.5.3 Běžný účet Slovinska	42
2.5.4 Běžný účet v Maďarsku.....	44
2.6 Vývoj zadluženosti.....	45
2.6.1 Zadluženost České republiky	45
2.6.2 Zadluženost Slovenska	46
2.6.3 Zadluženost Slovinska.....	47
2.6.4 Zadluženost Maďarska	48
3 Srovnání makroekonomických ukazatelů	50
3.1 Srovnání vývoje hrubého domácího produktu ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska	50
3.2 Srovnání vývoje nezaměstnanosti ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska	51
3.3 Srovnání vývoje inflace ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska.....	52
3.4 Srovnání vnější ekonomické rovnovahy ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska	53
3.5 Srovnání zadluženosti ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska.....	54
3.5.1 Srovnání deficitů státních rozpočtů	54
3.5.2 Srovnání celkové zadluženosti	55
Závěr	57

Úvod

Česká republika, Slovensko, Slovinsko a Maďarsko jsou státy, které mají mnoho společného. Těmito oblastmi jsou jak geografie, tak i ekonomika nebo historie. Všechny čtyři země se potýkaly s přechodem od centrálně plánovaného hospodářství k tržní ekonomice a prošly mnoha změnami. Tyto země jsou také členy mnoha společných integračních seskupení, zejména pak Evropské unie, do které tyto státy vstupovaly společně v roce 2004 spolu s dalšími šesti zeměmi. V posledních letech byla na tyto země upírána poměrně velká pozornost, ať už v souvislosti se vstupem do Evropské unie nebo v případě Slovinska a Slovenska se vstupem do eurozóny. Pozornost na sebe tyto státy poutaly také z důvodu ekonomického pokroku. Ani těmto zemím se však nevyhnuly problémy způsobené finanční krizí nebo špatným hospodařením vlády. V současné době se stále více mluví o větším zadlužování členů Evropské unie a špatném hospodaření se státními penězi a tento problém se nevyhnul ani komparovaným státům, zejména pak Maďarsku nebo Slovinsku.

Tyto země byly vybrány tedy proto, že na první pohled se mezi nimi nejvíe žádné velké odlišnosti.

Cílem této práce je porovnat vybrané makroekonomické ukazatele České republiky, Slovenska, Slovinska a Maďarska v letech 2004 - 2012 a následně tak porovnat jejich ekonomickou výkonnost v těchto oblastech a dále vymezit hlavní ekonomické problémy, se kterými se dané země v daných oblastech potýkaly.

Hlavními metodami, které jsou v práci použity, jsou komparace jednotlivých makroekonomických ukazatelů, které jsou znázorněny pomocí grafů a tabulek. Dále pak je v práci použita analýza a deskripce, která je zastoupena zejména v teoretické části.

Celá práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. První kapitola se zabývá teorií a popisem jednotlivých makroekonomických ukazatelů, mezi které patří hrubý domácí produkt, nezaměstnanost, inflace, platební bilance a zadluženost. Ta je prezentována veřejným dluhem a deficitem státního rozpočtu. Ke konci kapitoly je pak uveden vztah mezi jednotlivými ukazateli. V závěru této kapitoly jsou také uvedena maastrichtská kritéria, která se budou dále promítat v praktické části. Ve druhé kapitole se již prolíná teoretická část s částí praktickou, kdy jsou na začátku uvedeny základní informace o jednotlivých zemích, vývoj jednotlivých ukazatelů v daných zemích a aspekty, které konkrétní vývoj ovlivňovaly. Poslední kapitola se již zabývá samotnými srovnáními ukazatelů, které jsou znázorněny pomocí grafů.

1 Charakteristika vybraných makroekonomických ukazatelů

Dle Holmana ekonomie pojednává o ekonomickém chování člověka a o tržním procesu¹ nebo také o přetváření reality do podoby zjednodušených modelů.² Obecně lze ekonomii rozdělit na dvě části, a to na mikroekonomii a makroekonomii.

Mikroekonomie se zabývá chováním jednotlivých ekonomických subjektů na dílčích trzích. Dílčími trhy rozumíme trh statků a služeb, trh výrobních faktorů apod. Těmito subjekty jsou jednotlivci, firmy, domácnosti, vláda a zahraničí.³ Pomocí mikroekonomie zjišťujeme, co určuje výrobu firmy nebo odvětví, jak domácnosti rozdělují svůj důchod na spotřebu a úspory nebo jak se vytváří cena na trhu.

Makroekonomie se zabývá chováním ekonomiky jako celku. Tato disciplína rozděluje ekonomický systém do několika samostatných a zdánlivě oddělených kategorií, které vzájemně tvoří ucelený model národního hospodářství.⁴ Makroekonomie se zabývá takovými tématy, jako jsou celková zaměstnanost, celková výroba země, cenová hladina a míra inflace, platební bilance, míra nezaměstnanosti, zadluženost apod. Makroekonomie tedy zkoumá ekonomii z teoretického hlediska a zároveň se zabývá otázkami, které mají praktický význam. Za zakladatele makroekonomie je považován John Maynard Keynes⁵, který ve své knize „Obecná teorie zaměstnanosti, úroků a peněz“ popsal všechny základní makroekonomické ukazatele.

Obecně lze tedy rozdělit ekonomii na tyto dvě části, ale ve skutečnosti jsou tato dvě odvětví úzce propojena a nelze je od sebe oddělovat. Mikroekonomie a makroekonomie tedy nejsou samostatnými ekonomickými disciplínami, ale jsou důležitými oblastmi ekonomie.

Makroekonomie má své základy v mikroekonomii a za každou makroekonomickou veličinou vidíme mikroekonomické děje. Např. hodnotit účinky inflace není možné bez jejich dopadů na jednotlivé ekonomické subjekty.⁶

¹ Srov. HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 5.

² Srov. HOLMAN, R., *Makroekonomie*, s. 3.

³ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 5.

⁴ Tamtéž.

⁵ John Maynard Keynes (1883-1946)-anglický ekonom, který je považován za zakladatele makroekonomické teorie.

⁶ Srov. JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol., *Makroekonomie: Základní kurs*, s. 1.

1.1 Hodnocení výkonnosti ekonomiky

Hodnocení výkonnosti ekonomiky je zájmem nejenom všech států, ale i ekonomických subjektů, jejichž rozhodování většinou závisí na fungování ekonomiky. Často je slýcháno, že ekonomická výkonnost daného státu za určitý rok poklesla nebo vzrostla. Zmiňovanou výkonnost lze dle Wagnera definovat jako „charakteristiku, která popisuje způsob, respektive průběh, jakým zkoumaný subjekt vykonává určitou činnost.“⁷ V našem případě to znamená, jaký průběh mají zkoumané makroekonomické ukazatele.

V ekonomickém prostředí si mnoho lidí pod tímto pojmem jako první představí velikost hrubého domácího produktu, ale ekonomická výkonnost se měří i podle dalších ukazatelů, mezi které patří nezaměstnanost, cenová hladina nebo platební bilance.

Pomocí těchto veličin můžeme zjistit, jaký je stav dané ekonomiky. Jak je uvedeno výše, toto určení je důležité pro rozhodování ekonomických subjektů.

1.2 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je jedním z nejvýznamnějších makroekonomických ukazatelů v současné ekonomické teorii. Spolu s dalšími ukazateli, jako je například cenová hladina, nezaměstnanost a vnější ekonomická pozice země, nám slouží k zhodnocení makroekonomické situace dané země nebo pro srovnání jiných zemí. HDP znamená souhrn hodnot finálních statků a služeb v určité ekonomice (tedy na daném území), vytvořených zpravidla za jeden kalendářní rok či čtvrtletí.⁸

Měření domácího produktu však může být nepřesné, jelikož nezahrnuje činnosti, které by se do něj měly započítávat. Do statisticky měřeného domácího produktu se zahrnují pouze tržní činnosti, tedy jen výrobky a služby, které jsou prodávány na trhu. Toto měření však nezahrnuje ty činnosti, které lidé dělají sami pro sebe, tedy netržní činnosti (chov zvířat, stavba domu svépomocí, naturální protislužby).⁹

V této souvislosti je také nutné rozlišovat finální produkty a meziprodukty, jelikož pouze finální produkt započítáváme do konkrétního výstupu. Do meziprojektu patří suroviny, materiál, energie a jiné produkty, které byly vyrobeny a které slouží

⁷ WAGNER J., *Měření výkonnosti*, s. 17.

⁸ Srov. SOUKUP, J., POŠTA, V., NESET, P. a kol., *Makroekonomie: Moderní přístup*, s. 26.

⁹ Srov. HOLMAN, R., *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*, s. 15.

pro další výrobu. Finálním produktem rozumíme statky a služby, které slouží k prodeji konečnému spotřebiteli.¹⁰

1.2.1 Metody výpočtu HDP

Pro výpočet velikosti HDP se využívají 3 metody:

a) **Výrobní metoda** se vypočítává tak, že je sečítána hodnota výrobků a služeb vyrobených v daném roce. U této metody se musí ale respektovat dvě pravidla:

- započítávají se jen výrobky vyrobené v daném roce,
- každý výrobek se do domácího produktu započte jen jednou.

Dvojitmu započítání se tedy zabrání tak, že u každého výrobce se započítá pouze jeho přidaná hodnota. Poté platí vztah:

$$\Sigma \text{přidaných hodnot} = \text{domácí produkt}^{11}$$

b) **Výdajová metoda** se počítá tak, že jsou sčítány výdaje na nákup finálních statků. Tedy výdaje na spotřebu domácností (C), výdaje na investice firem a domácností (I), vládní výdaje na nákup zboží a služeb (G) a čistý export (NX). Pro výpočet HDP výdajovou metodou platí vztah:

$$\text{HDP} = \text{C} + \text{I} + \text{G} + \text{NX}^{12}$$

c) **Důchodová metoda** je založena na předpokladu, že každý výdaj je něčím důchodem. Tedy pokud si například koupíte od řezníka maso za 100 korun, je tato stokoruna vašim výdajem, kdežto pro řezníka je to jeho důchod. Pro výpočet HDP pomocí důchodové metody platí vztah:

$$\text{HDP} = \text{čistý domácí důchod} + \text{nepřímé daně} + \text{amortizace}^{13}$$

¹⁰ Srov. BRČÁK, J., SEKERKA, B., *Makroekonomie*, s. 17.

¹¹ Srov. HOLMAN, R., *Makroekonomie*, s. 17.

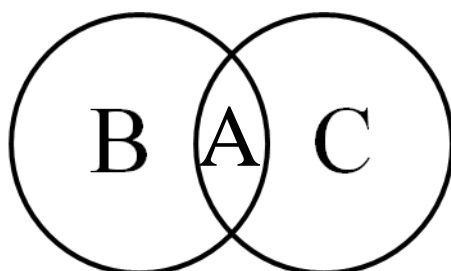
¹² Srov. SOUKUP, J., POŠTA, V., NESET, P. a kol., *Makroekonomie: Moderní přístup*, s. 27.

¹³ JUREČKA, V. *Makroekonomie*, s. 34.

1.2.2 Rozdíl mezi domácím a národním produktem

Při stanovování národního a domácího produktu se musí vycházet z toho, že dochází k významným mezistátním přesunům pohyblivých výrobních faktorů. Část výrobních faktorů na území dané země patří zahraničním vlastníkům a na druhé straně daná země vlastní tyto faktory v zahraničí.

Celkovou produkci země tedy vyjadřuje hrubý národní produkt, který představuje celkovou produkci, vyrobenou národními firmami dané země, ať v zemi samé nebo v zahraničí.¹⁴ Tato závislost je ilustrována v obrázku č. 1.



A – produkce tuzemských firem v daném státě

B – produkce zahraničních firem na území daného státu

C – produkce tuzemských firem v zahraničí

Hrubý **národní** produkt=A+C

Hrubý **domácí** produkt=A+B

Obr. 1: **Vztah hrubého domácího a národního produktu**¹⁵

1.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je významným makroekonomickým problémem. Nezaměstnanost tedy výrazně ovlivňuje hospodářskou politiku. Zatím nebyla prokázána souvislost mezi výší nezaměstnanosti a ekonomickou vyspělostí země, protože nezaměstnanost se týká i vyspělých zemí.

Vysoká nezaměstnanost tvoří řadu problémů pro hospodářství a společnost. Pro společnost znamená vysoká nezaměstnanost problém díky poklesu příjmů, který se také promítá do nálady a rodinného života.¹⁶

Poptávku po práci tvoří firmy a nabídku práce tvoří domácnosti. Pokud je nabídka větší než poptávka, vzniká nezaměstnanost.

¹⁴ Srov. JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol., *Makroekonomie: Základní kurs*, s. 16.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Srov. SAMUELSON, P., NORDHAUS W., *Ekonomie*, s. 651.

Rozdělení nezaměstnanosti:

- **Nezaměstnanost frikční** vzniká tím, že lidé opouštějí svá pracovní místa a hledají nová. Delší dobu tedy trvá, než si najdou zaměstnání, které jim nejlépe vyhovuje. Specifickou součástí frikční nezaměstnanosti je **sezónní** nezaměstnanost. Ta se objevuje v odvětvích, která jsou závislá na ročním období jako práce ve stavebnictví nebo v zemědělství.
- **Strukturální nezaměstnanost** je zapříčiněna tím, že některá odvětví se stěhují, expandují nebo smršťují, takže lidé musí přecházet z jiného odvětví do druhého. S tím však mohou mít problém například kvůli cestovním nákladům, nedostatku volných bytů nebo sociálním vazbám v místě původního bydliště.¹⁷
- **Cyklická nezaměstnanost** může být způsobena ochabnutím domácích investic, kdy zpomalení či zastavení investic vyvolává pokles poptávky po surovinách, materiálech nebo energiích. Propouštění v těchto odvětvích poté vede k poklesu příjmu domácností a tím také k poklesu poptávky po spotřebních statcích. Obecně se cyklická nezaměstnanost objevuje ve fázi, kdy ekonomika prožívá celkový hospodářský pokles, jehož průvodním jevem je nezaměstnanost více či méně ve všech odvětvích.¹⁸

Nezaměstnanost lze také rozdělit na dobrovolnou a nedobrovolnou:

- **Dobrovolná nezaměstnanost** je taková nezaměstnanost, „kdy nezaměstnaný hledá práci, ovšem za vyšší mzdu, než která na trhu práce převládá.“¹⁹ O dobrovolnou nezaměstnanost se také jedná, pokud nezaměstnaný pracovat nechce.
- **Nedobrovolná nezaměstnanost** je taková nezaměstnanost, „kdy nezaměstnaní hledají práci za takovou mzdu, která na trhu práce převládá (někteří z nich by akceptovali i nižší mzdu), avšak nemohou ji najít.“²⁰

¹⁷ Srov. SOUKUP, J., POŠTA, V., NESET, P. a kol., *Makroekonomie: Moderní přístup*, s. 280-281.

¹⁸ Srov. HOLMAN, R., *Ekonomie*. s. 283.

¹⁹ HOLMAN, R., *Ekonomie*. s. 283.

²⁰ HOLMAN, R., *Ekonomie*. s. 288.

Výpočet míry nezaměstnanosti

$$\text{Míra nezaměstnanosti (u)} = \frac{N}{EA} * 100 \text{ (\%)}$$

Počtem N rozumíme osoby, které jsou nezaměstnané. Písmeny EA rozumíme ekonomicky aktivní obyvatelstvo, které spočítáme jako součet zaměstnaných a nezaměstnaných.²¹

Důsledky nezaměstnanosti

Jak bylo uvedeno výše, nezaměstnanost je velkým makroekonomickým problémem a přináší s sebou řadu dopadů jak ekonomických tak sociálních. Například důsledky inflace se dotýkají celé populace, ale důsledky nezaměstnanosti se dotýkají pouze některých.

Jedním z ekonomických následků vysoké nezaměstnanosti je ztráta hrubého produktu ekonomiky, jelikož země nevyužívá část svých pracovních a kapitálových zdrojů. Tento problém může být kvantifikován pomocí **Okunova zákona**. Okunův zákon lze charakterizovat takto: pokud se zvýší skutečná míra nezaměstnanosti o 1 % oproti přirozené míře nezaměstnanosti, poklesne reálný produkt o 2 - 3 % oproti potenciálnímu produktu.²²

Dalším problémem nezaměstnanosti je sociální dopad. U lidí, kteří dlouhodobě nemohou najít práci, dochází k úpadku jejich lidského kapitálu. Při dlouhotrvající nezaměstnanosti ztrácí zkušenosti a schopnosti. Při opakovaných neúspěších pak ztrácejí zájem o práci. Jelikož s nezaměstnaností je spojen i pokles životní úrovně, můžeme se setkat nárůstem kriminality. Dalšími sociálním důsledkem nezaměstnanosti může být sociální izolace. Lidé nemající dlouhodobě práci propadají depresím, což může vést k dalším nepříznivým projevům jako je alkoholismus atd.²³

²¹ Srov. JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol., *Makroekonomie: Základní kurs*, s. 114.

²² Srov. JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol., *Makroekonomie: Základní kurs*, s. 112.

²³ Srov. JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol., *Makroekonomie: Základní kurs*, s. 112-113.

1.4 Inflace

Pojem inflace je v ekonomice často používaným pojmem a je mu věnována značná pozornost. Všeobecně je inflace negativním jevem v ekonomice a má negativní dopad na život lidí. Inflace je definována jako „projev ekonomické nerovnováhy, jehož vnějším znakem je růst cenové hladiny.“²⁴ Inflace představuje nepřetržitý růst agregátní cenové hladiny v čase. Zdražování, které lze vidět na zvyšujících se cenách statků a služeb je tedy změnou cenové hladiny.

Současně s ním dochází k růstu množství peněz v ekonomice a tudíž k poklesu kupní síly peněžní jednotky. Inflace současně znamená znehodnocení peněz nebo negativní úrokové míry.²⁵

Měření inflace

Míra inflace je konkrétním kvantitativním vyjádřením a znamená procentuelní změnu cenového indexu oproti předchozímu období. Nejčastěji se měří pomocí míry inflace:

$$\text{Míra inflace} = \frac{\text{CPI}_t - \text{CPI}_{t-1}}{\text{CPI}_{t-1}} * 100$$

CPI_t se rozumí cenová hladina v čase t a CPI_{t-1} značí cenovou hladinu v čase $t-1$.

Pro měření inflace se nejčastěji využívá tzv. index spotřebitelských cen CPI (consumer price index), který je také označován jako index životních nákladů, jelikož odráží změny cen zboží a služeb nakupovaných spotřebiteli (domácnostmi). Tento index se zjišťuje přímo v terénu na vybraných stacích a službách, které se souhrnně nazývají spotřebitelský koš. Tento koš se skládá z více než 700 typických výdajů domácností (potravin, oblečení, doprava, nájemné, energie atd.)²⁶

²⁴ BRČÁK, J., SEKERKA, B., *Makroekonomie*, s. 173.

²⁵ Srov. BRČÁK, J., SEKERKA, B., *Makroekonomie*, s. 173.

²⁶ Česká národní banka [online]. Dostupné z WWW:

<http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/boxy_a_prilohy/mp_zpinflac_e_prilohy_c_98_duben_b1.html> [cit. 2013-17-2].

1.4.1 Typy inflace a dopady na chování ekonomických subjektů

Jak bylo uvedeno výše, inflace představuje vzestup cenové hladiny, což se projevuje poklesem kupní síly peněz. Vzestup cenové hladiny se však může odehrávat různým tempem a tak mohou mít dopady na ekonomiku různé projevy a intenzitu. Můžeme rozlišit několik typů inflace, a to inflaci zjevnou, potlačovanou a skrytou. Inflaci můžeme rozlišit i podle její intenzity na inflaci mírnou, pádivou a hyperinflaci.²⁷

- **Zjevná inflace** „nastává tehdy, jestliže skutečně dochází k vzestupu cenové hladiny a dojde ke změnám cenových indexů.“²⁸
- **Potlačovaná inflace** nastává, pokud je vzestup cenové hladiny zablokován například při stanovení maximálních cen a projevuje se existencí nedostatkového zboží nebo rozmachem černého trhu.
- **Skrytá inflace** se neprojevuje změnou cenového indexu. Dochází k ní tehdy, když se na trhu statků zhoršuje jejich kvalita nebo pokud se zavádí pseudoinovace, které pak nemění užité vlastnosti daných statků.²⁹

Podle intenzity působení rozlišujeme inflaci na:

- **Mírnou inflaci**, což je inflace, která dosahuje maximální hodnoty 10 %. Při mírné inflaci obvykle nepřekračuje tempo inflace tempo růstu výkonu a ekonomické subjekty jsou ochotny setrávat u hotových peněz.
- **Pádivou inflaci**, která se pohybuje mezi hodnotami 10 - 100 %. Dochází k rychlejšímu růstu cenové hladiny, než je růst produktu. Důsledkem je klesající kupní síla peněz a ekonomické subjekty se snaží držet minimum peněz.
- **Hyperinflaci**, o které se mluví, pokud se její hodnota pohybuje nad 1000 %. Jedná se o extrémní situaci, kdy tempo růstu nemá žádný vliv na růst produktu. Dochází k rozvratu ekonomiky.³⁰

²⁷ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 117.

²⁸ TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 117.

²⁹ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 117-118.

³⁰ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 118.

Důsledky inflace

V některých případech je inflace považována za příznivý jev. Především pak mírná inflace, která vytváří motivy pro rozšíření nabídky práce a produkce. Ve většině případů je ale inflace vnímána jako škodlivý jev.

Inflace je zdrojem ekonomické nestability. Tato nestabilita se promítá zejména do rozhodování o investicích. Investování je vždy spojeno s riziky, ale v inflačním prostředí, kde se neustále mění cena, může inflace likvidovat schopnost investora investici dokončit a tím ho odradit od potencionálního investování. Mezi další důsledky inflace patří labilizace měnových kurzů, neboť mění kupní sílu národních peněz a tím i poměr, ve kterém se tato měna směňuje za jiné měny.³¹

1.5 Platební bilance

Platební bilance je ukazatelem vnější ekonomické rovnováhy. Jedná se o „systematický zápis veškerých ekonomických transakcí mezi rezidenty a nerezidenty sledované země za určité časové období.“³² Metodika jejího sestavování se však může lišit mezi jednotlivými zeměmi, avšak většina vyspělých zemí světa v současnosti používá základní strukturu platební bilance vycházející z metodiky Mezinárodního měnového fondu (MMF).³³

Platební bilance se dělí na jednotlivé části:

- **Běžný účet**, který zachycuje toky zboží, služeb a výnosů a také běžné jednostranné transfery. *Běžná bilance* je saldem tohoto účtu a její hodnota hraje významnou roli při posuzování vnější ekonomické rovnováhy země v dlouhém období, jelikož hodnota tohoto salda odpovídá změně zahraničního zadlužení země. Běžnou bilanci ekonomové často využívají při predikci budoucího vývoje měnového kurzu. Běžný účet lze rozdělit na obchodní bilanci, bilanci služeb, bilanci výnosů a ostatní běžné jednostranné převody.³⁴

³¹ Srov. JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol., *Makroekonomie: Základní kurs*, s. 106-108.

³² PAVELKA, T., *Makroekonomie: Základní kurz*, s. 182.

³³ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 31-32.

³⁴ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 32.

- **Kapitálový účet** je takový účet, na němž jsou zachyceny kapitálové převody, které souvisí s migrací obyvatel, promíjením dluhů a vlastnickými právy k investičním grantům, dále s převody nevyráběných nefinančních hmotných aktiv jako je např. půda, licence, patenty nebo autorská práva.³⁵
- **Finanční účet** obsahuje „transakce spojené se vznikem, změnou nebo zánikem vlastnictví finančních aktiv a pasiv centrální emisní bankou, obchodními bankami, vládou a ostatními sektory vůči zahraničí.“³⁶
- **Chyby a opomenutí** se týkají položek, které nebylo možné na výše uvedených účtech identifikovat.³⁷
- **Změna devizových rezerv** je účet, jenž „zachycuje pohyb těch likvidních zahraničních aktiv centrální emisní banky, které mohou být touto institucí použity k financování a regulování nerovnováhy platební bilance.“³⁸ Likvidními aktivy pak myslíme především vklady v zahraničních bankách, poskytnuté úvěry, zásoby cenných papírů aj.

Saldo platební bilance

Platební bilance musí být jako účet vždy vyrovnaná. Saldo platební bilance bývá nejčastěji ztotožňováno se saldem maximální likvidity, tj. celkový výsledek účtu zmenšený o kapitálové operace centrální emisní banky a o změnu devizových rezerv.³⁹

V některých případech můžeme také za saldo považovat saldo obchodní bilance, které zahrnuje položky běžného, kapitálového a finančního účtu. Kladné kumulované saldo se nazývá přebytek, kdežto záporné saldo označujeme jako deficit.⁴⁰

1.6 Zadluženost

V souvislosti se zadlužeností je nutné definovat pojem fiskální politika. Fiskální politika „představuje vědomé využívání státního rozpočtu za účelem dosažení stanovených cílů.“⁴¹

³⁵ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 32

³⁶ TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 32.

³⁷ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 33.

³⁸ TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 33.

³⁹ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 33.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*, s. 140.

Státní rozpočet může být přebytkový (pokud jsou příjmy vyšší než výdaje), deficitní (pokud jsou výdaje vyšší než příjmy) nebo vyrovnaný, kdy se příjmy rovnají výdajům. Hospodaří-li vláda tak, že opakovaně výdaje převyšují příjmy, hovoří se o akumulaci rozpočtových deficitů a vytváří se tak vládní (státní) dluh. V důsledku toho musí vláda zajistit finanční prostředky ke krytí tohoto dluhu, které mohou být jednou z těchto možností:⁴²

- zvýšením příjmů v podobě zvýšení daní nebo snížením výdajů,
- vydáním státních obligací,
- zahraniční půjčkou, např. od Evropské centrální banky,
- vydáním nových peněz.

Při zvyšování daní nebo vydávání státních dluhopisů si vláda peníze půjčuje, avšak při vydávání nových peněz si peníze nepůjčuje, ale emituje. Tento způsob se nazývá monetizace dluhu a patří mezi nejméně přijatelné řešení dluhu, jelikož při ní dochází k neodůvodněnému nárůstu peněz v ekonomice a dochází tak k nárůstu inflace.

Naproti tomu státní obligace, které jsou dlužním úpisem vlády, jsou efektivním využitím finančních prostředků, jelikož těm, kdo si je koupí, přinášejí garantovaný úrok.⁴³

Typy rozpočtových deficitů

Mnohem častějším případem než je přebytek, bývá deficit státního rozpočtu. Deficit se skládá ze dvou složek:

- **Cyklický deficit** „je deficitem pasivním a vzniká jako důsledek cyklického vývoje reálného produktu v období recese.“⁴⁴
- **Strukturální deficit** je deficit aktivní a je rozdílem mezi vládními příjmy a výdaji za podmínek, kdy ekonomika je nebo by byla na úrovni potenciálního produktu a plné zaměstnanosti.⁴⁵

⁴² Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 189-190.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*, s. 143.

⁴⁵ JUREČKA, V. *Makroekonomie*, s. 206.

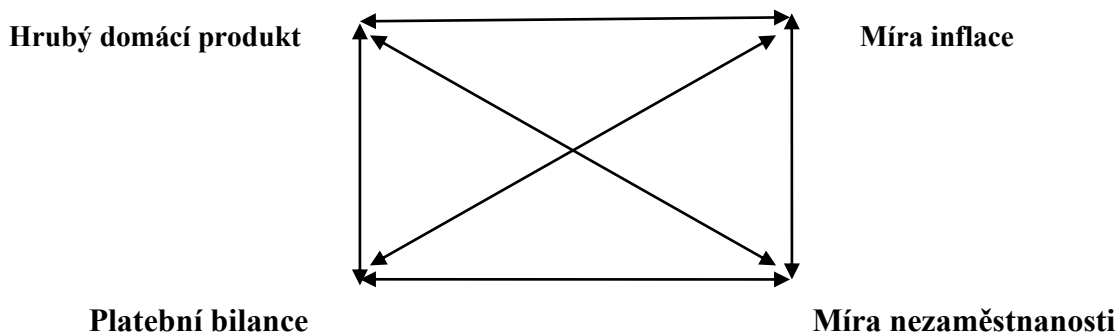
Veřejný dluh

Veřejný dluh slouží k porovnání úspěšnosti fiskální politiky, jelikož představuje komplexnější ukazatel, protože zahrnuje i dluh zdravotních pojišťoven, místních rozpočtů a mimorozpočtových fondů. Tradiční definice vymezuje veřejný dluh jako „sumu minulých rozpočtových deficitů.“⁴⁶ Veřejný dluh také označuje dluh všech prvků, které tvoří soustavu veřejných financí.⁴⁷

Jeho výše je měřena v podílu k HDP může být pro danou ekonomiku podmínkou pro vstup do určitých mezinárodních integračních seskupení.⁴⁸

1.7 Vztah mezi makroekonomickými ukazateli

Hospodářská politika státu si klade za cíl, aby byla nízká nezaměstnanost, ekonomika rostla, aby byla nízká a stabilní inflace a vnější rovnováha. Ve skutečnosti je ale velmi obtížné dosáhnout těchto 4 cílů současně. Běžně se stává, že dosažení jednoho cíle vede ke ztrátě cíle jiného, jelikož v běžném tržním prostředí se ekonomické veličiny navzájem ovlivňují. V této souvislosti pak hovoříme o magickém čtyřúhelníku hospodářsko-politických cílů,⁴⁹ který je znázorněn na obrázku č. 2.



Obr. 2: **Magický čtyřúhelník**⁵⁰

Při hledání vztahu mezi růstem produktu a nezaměstnaností se bere v úvahu tempo růstu potenciálního produktu. Převyšuje-li růst reálného HDP růst potenciálního

⁴⁶ DVORÁK, P., *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, s. 107.

⁴⁷ Srov. DVORÁK, P., *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*, s. 107.

⁴⁸ Srov. TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*, s. 193.

⁴⁹ Srov. KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*, s. 87.

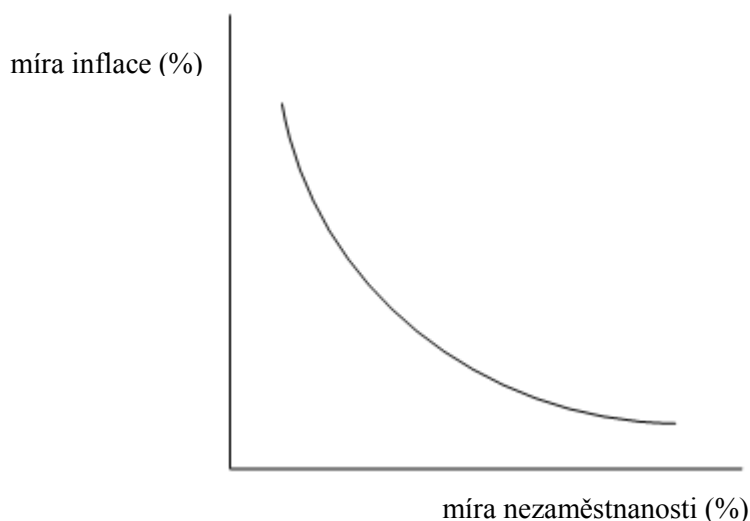
⁵⁰ Srov. JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol., *Makroekonomie: Základní kurs*, s. 294.

produktu, potom dochází k poklesu míry nezaměstnanosti. To znamená, že relativně vysoká tempa růstu reálného HDP způsobují pokles míry nezaměstnanosti a záporná tempa růstu reálného HDP způsobují růst míry nezaměstnanosti.⁵¹

Mezi častěji diskutované ekonomické vztahy patří vztah inflace a nezaměstnanosti. Důvodem proč zrovna tento vztah je tak komplikovaný je, že vztah mezi cílem nízké nezaměstnanosti a cílem nízké inflace je v zásadě konfliktní.

Zjednodušeně lze říci, že sníží-li se míra nezaměstnanosti pod svoji přirozenou míru, dochází ke zvýšení tlaku na růst mezd, který má za následek mzdovou inflaci, která dále vede k cenové inflaci.⁵²

Vztah mezi inflací a nezaměstnaností znázorňuje Phillipsova křivka na obrázku č. 3.



Obr. 3: Phillipsova křivka⁵³

Dalším vztahem magického čtyřúhelníku je vztah mezi inflací a ekonomickým růstem. Obecně lze říci, že pokud ekonomika dosahuje ekonomického růstu, dochází také k růstu inflace a pokud je ekonomika v poklesu tak dochází také k poklesu inflace.⁵⁴

Závěrem se dostáváme ke vztahu vnitřních a vnějších vztahů hospodářské politiky. V tomto vztahu může nastat několik situací, avšak v ideálním případě je dosaženo současně vnitřní rovnováhy (potenciální úroveň produktu) a vnější rovnováhy

⁵¹ Srov. KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*, s. 87.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Srov. HOLMAN, R., *Ekonomie*, s. 541.

⁵⁴ Srov. KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*, s. 87.

(vyrovnané platební bilance). Může ale nastat situace, kdy je vyrovnaná pouze jedna rovnováha. Poté musí zasahovat centrální autority.⁵⁵

1.8 Maastrichtská kritéria

Maastrichtská kritéria jsou uvedena v Maastrichtské smlouvě, která byla dojednána v nizozemském městě Maastricht v prosinci 1991. Tato smlouva se týkala hospodářských a politických aspektů Evropské unie. Maastrichtská smlouva mj. uvádí plán pro ukotvení cesty k měnové a hospodářské unii.⁵⁶

1.8.1 Konvergenční kritéria

Při přípravování Maastrichtské smlouvy se makroekonomická situace v jednotlivých zemích lišila. Německo proto trvalo na tom, aby vstup do měnové unie nebyl automatický. Proto byl navržen výběrový proces. Aby země mohla vstoupit do měnové unie, musí splnit pět konvergenčních kritérií.

Inflace

První kritérium se týká inflace. Toto kritérium klade požadavek na to, aby inflace země, která se kvalifikovala pro členství v měnové unii, nepřekročila o více než 1,5 procentního bodu průměr tří nejnižších měr inflace dosažených členskými zeměmi EU.⁵⁷

Dlouhodobá nominální úroková sazba

Aby země náchylné k inflaci poslední rok před přijetím nestlačovali inflaci například zmražením regulovaných cen (doprava, elektřina), existuje druhé kritérium. Toto kritérium stanovuje to, že dlouhodobá úroková sazba by neměla překročit o více než 2 procentní body průměr úrokových sazeb zaznamenaných ve třech zemích s nejnižší mírou inflace.⁵⁸

⁵⁵ Srov. KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*, s. 87.

⁵⁶ Srov. BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH., *Ekonomie evropské integrace*, s. 397.

⁵⁷ Srov. BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH., *Ekonomie evropské integrace*, s. 398.

⁵⁸ Srov. BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH., *Ekonomie evropské integrace*, s. 399.

Členství v Evropském měnovém systému

Požadavkem třetího kritéria je to, že země musí dokázat svou schopnost udržet svůj měnový kurz připoutaný k měnám svých budoucích partnerů měnové unie.

Konkrétním požadavkem je i to, že se musí každá země zúčastnit ERM⁵⁹ alespoň po dobu dvou let, aniž by musela devalvovat svou měnu.⁶⁰

Deficit veřejných rozpočtů

U tohoto kritéria převládl německý vliv. Německo dlouho uplatňovalo „zlaté pravidlo“, které říká, že rozpočtové deficity jsou přijatelné pouze tehdy, pokud odpovídají veřejným investičním výdajům. Toto pravidlo předpokládá, že veřejné investice obvykle dosahují úrovně okolo 3 % HDP. Proto Maastrichtská smlouva požaduje, aby deficit veřejných rozpočtů nepřekročil 3 % HDP.⁶¹

Veřejný dluh

Páté kritérium, které stanovuje Maastrichtská smlouva je strop veřejného dluhu. Tato hranice byla stanovena ve výši 60 % HDP. Jelikož ale některé země nesplňovaly toto kritérium jako například Belgie, bylo kritérium formulováno jako poměr veřejného dluhu k HDP buď na úrovni nižší než 60 % či pohybující se tímto směrem.⁶²

⁵⁹ Evropský mechanismus směnných kurzů

⁶⁰ Srov. BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH., *Ekonomie evropské integrace*, s. 399.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž.

2 Základní informace o vybraných zemích a jejich ukazatelích

Česká republika, Slovensko, Slovinsko a Maďarsko jsou státy, které jsou si podobné nejen svoji rozlohou, ale i dalšími znaky. Tyto země byly poznamenány komunistickým režimem a centrálně plánovanou ekonomikou, kdy po pádu komunismu v roce 1989 nastal proces přeměny v tržní ekonomiku. Mezi další znaky patří například státní zřízení, či členství v mezinárodních organizacích. Společně tyto země také vstupovaly do Evropské unie v roce 2004.

2.1 Popis vybraných zemí

V následující podkapitole budou popsány základní informace o všech čtyřech zemích.

Česká republika

Česká republika je státem střední Evropy, který sousedí s Německem, Rakouskem, Slovenskem a Polskem. Celá republika se skládá ze tří částí - Čech, Moravy a Slezska. Počet obyvatel České republiky je kolem 10,5 milionu a rozloha činí 78 865 km². Správní členění republiky se skládá ze 14 krajů. Hlavním městem je Praha. Dalšími významnými městy jsou Brno, Ostrava, Plzeň, Olomouc a mnoho dalších. Nejvyšší horou republiky je Sněžka (1602 m. n. m.) a nejdelší řekou je Vltava (430 km). Její strategická poloha je výhodná pro obchod. Všechny sousední státy České republiky jsou členy Schengenského prostoru, což umožňuje snadnější pohyb kapitálu, zboží, služeb, ale i osob.

Nejvýznamnějšími odběratelskými zeměmi České republiky jsou Německo, Slovensko, Rakousko, Polsko a Francie. Nejvýznamnějšími dodavatelskými zeměmi jsou Německo, Slovensko, Čína, Francie a Rusko.

Česká republika je známá pro své výrobky, jako je automobilový průmysl, sklářský průmysl, potravinářský průmysl, ze kterého je po celém světě známé zejména pivo.

Česká republika je členem významných mezinárodních organizací, mezi které patří Evropská unie, Severoatlantická aliance (NATO), Organizace spojených národů (OSN), Středoevropská zóna volného obchodu (CEFTA), Organizace pro hospodářskou

spolupráci a vývoj (OECD) a další. Na tvorbě HDP se podílí 62 % služby, 35 % průmysl a 3 % zemědělství.⁶³

Slovenská republika

Slovensko je státem východní Evropy, které sousedí s Českou republikou, Rakouskem, Maďarskem, Ukrajinou a Polskem. Správní členění Slovenska se skládá z 8 krajů. Počet obyvatel Slovenska je kolem 5,5 milionu a rozloha činí 48 845 km². Hlavním městem je Bratislava. Dalšími významnými městy jsou Košice, Prešov, Žilina, Nitra a další. Nejvyšším bodem Slovenska je Gerlachovský Štít (2 655 m. n. m.) a nejdelší řekou je Dunaj (2 850 km).

Nejvýznamnějšími odběratelskými zeměmi jsou Německo, Rakousko, Itálie, Česká republika a Maďarsko. Nejvýznamnějšími dodavatelskými zeměmi jsou Německo, Česká republika, Rusko a Itálie. Mezi hlavní vývozní artikly Slovenska patří stroje a dopravní prostředky a chemikálie. Mezi dovozní artikly patří paliva, automobily a elektronika.

Slovensko je členem významných mezinárodních organizací, jako je Evropská unie, NATO, OSN, CEFTA, OBSE a další. Na tvorbě HDP se podílí 66 % služby, 30 % průmysl a 4 % zemědělství.⁶⁴

Maďarská republika

Maďarsko je svoji polohou a podnebím podobné České republice. Sousedí se sedmi státy, a to konkrétně se Slovenskem, Rakouskem, Slovinskem, Chorvatskem, Srbskem, Rumunskem a Ukrajinou. Správní členění Maďarska se skládá z tzv. žup, kterých je celkem 19. Počet obyvatel je kolem 10 milionů a rozloha činí 93 030 km². Hlavním městem je Budapešť. Dalšími významnými městy jsou Debrecen, Miskolc a další. Nejvyšším bodem Maďarska je Kekes (1 014 m. n. m.) a nejdelší řekou je Dunaj (2 850 km).

Významnými odběratelskými zeměmi jsou Německo, Rakousko, Itálie a Francie. Mezi významné dodavatelské země patří Německo, Rusko, Rakousko a Itálie. Významnými vývozními artikly Maďarska jsou stroje, potraviny, ze kterých jsou známé

⁶³ *Zeměpis: Česko* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.zemepis.com/Cesko.php>> [cit. 2012-12-10].

⁶⁴ *Zeměpis: Slovensko* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.zemepis.com/Slovensko.php>> [cit. 2012-12-10].

především uzenářské výrobky a paliva. Mezi dovážené suroviny patří některé druhy paliv, potravin a také stroje.

Maďarsko je také členem mnoha mezinárodních organizací, mezi které patří Evropská unie, NATO, OSN, CEFTA, OECD a další. Na tvorbě HDP se podílí 63 % služby, 34 % průmysl a 3 % zemědělství.⁶⁵

Republika Slovinsko

Slovinsko je jako jediný ze čtyř jmenovaných států přímořskou zemí. Také se v něm střídá mírný podnebný pás se subtropickým. Slovinsko sousedí s Rakouskem, Maďarskem, Chorvatskem a Itálií. Správní členění Slovinska je na 182 magistrátů a 11 měst. Počet obyvatel je kolem 2 milionů a rozloha činí 20 253 km². Hlavním městem je Lublaň. Dalšími významnými městy jsou Maribor, Cejle a další. Nejvyšší horou Slovinska je Triglav (2 864 m. n. m.) a nejdelší řekou je Sáva (940 km).

Odběratelskými zeměmi, které mají pro Slovinsko velký význam, jsou Německo, Itálie, Chorvatsko, Rakousko a Francie. Dodavatelskými zeměmi jsou pak Německo, Itálie, Francie a Rakousko. Mezi dovážené suroviny patří chemikálie, potraviny paliva a další. Mezi vyvážené artikly pak patří stroje a dopravní prostředky.

Slovinsko je členem Evropské unie, OSN, NATO, CEFTA a dalších. Na tvorbě HDP se podílí 68 % služby, 30 % průmysl a 2 % zemědělství.⁶⁶

2.2 Vývoj hrubého domácího produktu

V této podkapitole je znázorněn akumulovaný HDP a HDP na jednoho obyvatele, který bývá často uváděn jako zdroj pro porovnání životní úrovně daného státu. Dále je znázorněna míra růstu HDP jednotlivých států, která je později i vyobrazena pomocí grafu a zároveň slouží pro porovnání jednotlivých států v této oblasti. Částky budou u každého států uváděny v eurech pro lepší srovnání.

⁶⁵ *Zeměpis: Maďarsko* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.zemepis.com/Madarsko.php>> [cit. 2012-12-10].

⁶⁶ *Zeměpis: Slovinsko* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.zemepis.com/Slovensko.php>> [cit. 2012-12-10].

2.2.1 Hrubý domácí produkt v České republice

Po vstupu do EU dosahovala výše HDP v České republice přes 91 mld. euro, což činilo 9 tisíc EUR na obyvatele. Vyrůstající trend pokračoval až do roku 2008, kde výše HDP vystoupala přes 154 mld. EUR a téměř 15 tisíc EUR na osobu. V roce 2009 se však již projevila finanční krize a HDP kleslo na hodnotu přes 142 mld. EUR.

V tabulce č. 1 lze vypořádat, že od roku 2004 do roku 2008 vzrostl HDP téměř o 70 %. V roce 2009 pak nastal zmiňovaný pokles kvůli finanční krizi. V následujícím roce zaznamenal HDP České republiky mírný vzrůst na hodnotu přes 150 mld. EUR. V roce 2011 HDP dosahovalo již přes 156 mld. EUR. Následující rok se však předpokládá pokles na hodnotu přes 152 mld. EUR.

Tab. č. 1: **HDP akumulované a HDP na 1 obyvatele v České republice**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HDP v mld. EUR	91,8	104,6	118,3	131,9	154,3	142,2	150,3	156,2	152,4 p ⁶⁷
HDP/1obyv. EUR	9 000	10 200	11 500	12 800	14 800	13 600	14 300	14 900	n ⁶⁸

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁶⁹

Jak je vidět v tabulce č. 2, míra růstu HDP v roce 2004 zaznamenala růst, jelikož nastoupily příznivější ekonomické podmínky, na které měl vliv také vstup do EU. V roce 2005 došlo k významnému růstu HDP oproti roku 2004 a tím se Česká republika zařadila mezi 25 států Evropské unie s nejrychleji rostoucí ekonomikou. V roce 2005 ovlivňovala růst ekonomiky především exportní výkonnost.

V roce 2006 měly klíčovou roli spotřeba domácností a investice, které způsobily zatím nejvyšší výsledek růstu HDP.

Další vysoký výsledek v roce 2007 je způsobem razantním snížením nezaměstnanosti. Dále také vzrostla spotřeba domácností a investiční poptávka. Z hlediska tvorby HDP byl v tomto roce podstatný zpracovatelský průmysl, který byl spojen se silnou exportní aktivitou.

⁶⁷ p – předpokládaná hodnota

⁶⁸ n – data nebyla k dispozici

⁶⁹ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do> > [cit. 2013-02-21].

V roce 2008 se již projevovala celosvětová finanční krize. V tomto roce Česká republika udržela kladnou hodnotu jen díky spotřebě domácností, naopak počet transakcí zahraničního obchodu, zejména pak těch zbožového charakteru, se rapidně snížil.

Následující rok zaznamenala míra HDP rekordní propad na hodnotu -4,5 %, který způsobily zejména růst nezaměstnanosti, nižší poptávka a útlum zahraničního obchodu.

V roce 2010 nastalo oživení hlavně díky exportu do zahraničí, naopak nižším než předpokládaným výběrem daní a škrty ve státním rozpočtu byla ekonomika spíše brzděna.

Počátek ozdravování české ekonomiky již na konci roku 2009 se tedy projevila také do let 2010 a 2011. V roce 2011 výrazně ovlivnila růst dynamika zahraničního obchodu, kdy významně vzrostl vývoz zboží a služeb, naproti tomu výdaje na konečnou spotřebu a investice poklesly.

V roce 2012 předpokládaný růst HDP poklesl do záporných hodnot, a to na -1,1 %. V České republice nadále pokračovala recese zejména z důvodu nízké domácí poptávky (šetřily domácnosti, firmy omezovaly investice atd.) a zahraniční obchod již nestačil vyvažovat tento pokles.

Tab. č. 2: **Růst HDP v České republice**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra růstu HDP (%)	4,7	6,8	7,0	5,7	3,1	-4,5	2,5	1,9	-1,1 (p)

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷⁰

2.2.2 Hrubý domácí produkt na Slovensku

V roce 2004 se HDP Slovenska pohyboval na hranici 34 mld. EUR, což znamenalo přes 6 tisíc euro na osobu. Další vývoj v letech 2004 až 2008 přinesl zvýšení HDP téměř o dvojnásobek, viz tabulka č. 3. V roce 2009 se projevuje hospodářská krize také na Slovensku a HDP klesá na hodnotu přes 62 mld. EUR.

V roce 2011 se již ekonomika začala ozdravovat a HDP vzrostlo na hodnotu přes

⁷⁰ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_gdp_k&lang=en [cit. 2013-02-21].

69 mld. EUR. Na rozdíl od České republiky se na Slovensku v roce 2012 předpokládalo zvýšení HDP, a to na hodnotu přes 72 mld. EUR.

Tab. č. 3: **HDP akumulované a HDP na 1 obyvatele na Slovensku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HDP v mld. EUR	33,9	38,5	44,5	54,8	64,4	62,8	65,9	69,1	72,4 (p)
HDP/1 obyv. EUR	6 300	7 100	8 300	10 200	11 900	11 600	12 100	12 700	n

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷¹

Od počátku 21. století se míra růstu HDP na Slovensku zvyšovala. Před rokem 2004 se pohybovala na úrovni 4 %. V roce 2004 Slovensko zavedlo nový daňový systém, který zajistil rovnou daň pro fyzické i právnické osoby a pro daň z přidané hodnoty, a to ve výši 19 %. Nižší sazba daně právnických osob na Slovensku způsobila příliv zahraničních investic a nová pracovní místa, což se projevilo i na růstu HDP.

Rok 2005 byl pozitivně ovlivněn reformami daňového systému, trhu práce a veřejných financí, kdy se míra růstu pohybovala na úrovni 6,7 %, viz tabulka č. 4.

Následujícího roku se míra růstu HDP vyšplhala již na 8,3 %, a to zejména díky přílivu nových zahraničních investorů, zvýšení produktivity práce a růstu počtu pracovníků.

Stejně jako v minulých letech tak i v roce 2007 měly největší podíl na tempu růstu HDP spotřeba domácností, investice ze zahraničí a čistý vývoz. V roce 2007 byla tedy míra růstu HDP již na 10,5 %.

V roce 2008 zažila slovenská ekonomika propad, který ještě více prohloubila finanční krize. Za poklesem na úroveň 5,8 % stála slabá zahraniční poptávka, která se také projevila v poklesu exportu.

Rok 2009 byl již plně ve znamení finanční krize, kdy míra poklesla až na -4,9 %. Zároveň Slovensko vstoupilo do eurozóny k 1. 1. 2009. Nejvíce se krize podepsala na zahraničním obchodě a průmyslu. S nižší průmyslovou výrobou klesal odbyt a tím se zvyšovala nezaměstnanost, jak lze vidět v následující podkapitole. Zavedení eura se

⁷¹ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do> > [cit. 2013-02-22].

obešlo bez větších problémů i přesto, že se Slovensko nacházelo v největší hospodářské krizi od jeho vzniku.

Následující rok již míra vystoupala na 4,4 %, a to zejména díky zvýšení zahraniční poptávky. Zvýšil se objem vývozu zboží a služeb. K růstu přispěla i vyšší konečná spotřeba domácností. Nejvyšším pozitivem byl však růst investicí.

V roce 2011 klesla míra na 3,2 %. Hlavním zdrojem růstu HDP byl opět export, ale přesto míra poklesla. Způsobilo to především snížení domácí poptávky, kterou způsobily úspory ve veřejné správě.

Prognóza pro rok 2012 nebyla příliš příznivá, ale nakonec byla předpokládána míra růstu HDP nad očekávání ve výši 2 %, a to zejména díky poptávce ze zahraničí a rostoucí průmyslové výrobě.

Tab. č. 4: **Růst HDP na Slovensku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra růstu HDP (%)	5,1	6,7	8,3	10,5	5,8	-4,9	4,4	3,2	2,0 (p)

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷²

2.2.3 Hrubý domácí produkt ve Slovinsku

Rok 2004 znamenal pro Slovinsko HDP ve výši přes 27 mld. EUR, což znamenalo přes 13 tisíc euro na osobu. Slovinská ekonomika dále vzkvétala až do roku 2008, kdy se hodnota HDP pohybovala již ve výši přes 37 mld. EUR, což znamenalo výši přes 18 tisíc EUR na osobu, viz tabulka č. 5. V roce 2009 se však ani Slovinsko nevyhnulo finanční krizi a v témže roce již HDP pokleslo na 35,5 mld. EUR. Následující rok byl ve znamení nepatrného nárůstu na 35,6 mld. EUR. V roce 2011 došlo k poměrně mírnému nárůstu na hodnotu ve výši 36,2 mld. EUR. V roce 2012 se i ve Slovinsku prognózoval pokles HDP, a to na výši přes 35 mld. euro.

Tab. č. 5: **HDP akumulované a HDP na 1 obyvatele ve Slovinsku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HDP v mld. EUR	27,2	28,7	31,1	34,6	37,2	35,5	35,6	36,2	35,8 (p)
HDP/ 1 obyv. EUR	13 600	14 400	15 500	17 100	18 400	17 400	17400	17600	n

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷³

⁷² Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_gdp_k&lang=en [cit. 2013-02-22].

Rok 2004 byl i pro Slovinsko významný. Vstupem do Evropské unie došlo k oživení ekonomiky Slovinska. Růst ekonomiky způsobil zejména zvyšující se export, růst investic a domácí i veřejné spotřeby. Z postkomunistických zemí bylo Slovinsko nejvyspělejším státem a míra růstu se v roce 2004 pohybovala přes 4 %.

Tento trend pokračoval až do roku 2007, kdy Slovinsko jako první z 10 vstupujících států do Evropské unie zavedlo euro. Důvodem tak rychlého zavedení byl fakt, že Slovinsko dosahovalo vysokého tempa hospodářského růstu, které předčilo dynamiku růstu Evropské unie a míra růstu HDP se od roku 2004 zvýšila o více než 2 %.

V roce 2008 Slovinsko zaznamenalo propad a míra růstu HDP se snížila na 3,4 %. Následující rok byl již plně ve znamení finanční krize a míra růstu poklesla na hodnotu -7,8 %, což byl téměř dvojnásobný propad oproti roku 2005, viz tabulka č. 6. Slovinsko tedy celosvětová krize v roce 2009 zasáhla velmi tvrdě. Důvodem takto radikálního poklesu byl fakt, že se Slovinsko rozhodlo po pádu komunismu ponechat ve státním vlastnictví mnoho klíčových podniků a bank. To zavinilo situaci, kdy tyto podniky a banky začaly investovat bez ohledu na ekonomickou rentabilitu, ale na základě přátelských vazeb. K tomuto propadu přispěl i fakt, že se peníze ve velkém dotovaly do stavebních firem, které vydělávaly i na předražených zakázkách.

Po mírném oživení v roce 2010 zaznamenalo Slovinsko v následujícím roce další pokles, kdy míra růstu opět klesla a to na hodnotu 0,6 %. Hlavním důvodem bylo zpomalení růstu vývozu a investic a také oslabení ekonomické aktivity hlavních obchodních partnerů Slovinska.

V roce 2012 se projevil opět pokles výdajů domácností a investic a také pokles vývozu. Ve třetím čtvrtletí se již začalo spekulovat o tom, že Slovinsko upadne do dluhové krize a bude muset požádat o finanční pomoc. Schválena byla i reforma bank, která měla zajistit vytvoření státní společnosti, která by od bank převzala špatné úvěry výměnou za vládní garance. Zemi na konci roku postihly velké škrty, které se týkaly zejména snížení platů, sociálních výhod či důchodů.

⁷³ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do> > [cit. 2013-02-24].

Tab. č. 6: **Růst HDP ve Slovinsku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra růstu HDP (%)	4,4	4,0	5,8	7,0	3,4	-7,8	1,2	0,6	2,0 (p)

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷⁴

2.2.4 Hrubý domácí produkt v Maďarsku

Rok 2004 znamenal i pro Maďarsko vstup do Evropské unie. Výše jeho HDP v tomto roce dosahovala přes 82 mld. EUR, což znamenalo přes 8 tisíc euro na osobu. Hodnota maďarského HDP dále rostla až do roku 2008, kdy oproti roku 2004 vzrostla o více než 23 miliard euro, což činilo přes 105 mld. EUR, viz tabulka č. 7. Rok 2009 byl ve znamení finanční krize i v Maďarsku a jeho HDP v tomto roce kleslo na 91,4 mld. EUR. V roce 2011 již došlo k nárůstu o více než 3 mld. EUR a hodnota již činí 99,8 mld. EUR. I v Maďarsku se předpokládalo s mírným poklesem v roce 2012, a to na hodnotu 98,9 mld. EUR.

Tab. č. 7: **HDP akumulované a HDP na 1 obyvatele v Maďarsku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HDP v mld. EUR	82,1	88,8	89,6	99,4	105,5	91,4	96,6	99,8	98,9 (p)
HDP/ 1 obyv. EUR	8 100	8 800	8 900	9 900	10 500	9 100	9700	10000	n

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷⁵

Počátek 21. století byl pro Maďarsko ve znamení ekonomického rozvoje. Míra růstu HDP se udržovala pod hranicí 5 %.

V letech 2005 – 2006 se růst pohyboval kolem hranice 4 %, viz tabulka č. 8. Celý tento růst byl zejména způsoben poptávkou domácností a zahraničními investicemi.

V roce 2006 již Maďarsko sužuje zadluženost, a proto zahájilo fiskální konsolidaci zvýšením daní a také omezilo výdaje. Toto opatření sice snížilo schodek rozpočtu, ale na druhou stranu také spotřebu domácností. Tato situace zapříčinila zpomalení růstu produktu na další dva roky.

⁷⁴ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_gdp_k&lang=en > [cit. 2013-02-24].

⁷⁵ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do> > [cit. 2013-02-24].

Rok 2009 je již ve znamení krize, která ještě více prohloubila problémy Maďarska zapříčiněné neprovedenými reformami. Zemi se z krize snažila vyvést vláda pomocí reforem, úsporných opatření i úvěrem od Mezinárodního měnového fondu (MFF). Tyto problémy srazily míru růstu až na – 6,8 %.

Následující rok si vláda vytyčila za hlavní cíl stabilizaci hospodářství, znovunastartování ekonomického růstu a snížení rozpočtových deficitů pod úroveň 3 % HDP. Míra růstu vystoupala do kladných hodnot, ale stále byla pouhých 1,3 %.

V roce 2011 maďarská ekonomika dosahovala pouze mírného růstu a potýkala se s řadou problémů. Například s hypotečními úvěry v cizích měnách, které po oslabení forintu bylo těžké splácet.

Celkově lze však říci, že ke konci roku 2012 byla ekonomická situace stabilizovaná, přestože ekonomika klesala. Vláda během roku 2011 a 2012 přijala řadu opatření. Jako reakci na špatnou ekonomickou situaci vláda vydala tzv. Národní program ochrany státu, který mj. zahrnuje plán finanční ochrany, který má za cíl udržovat již zmiňovaný fiskální deficit pod hranicí 3 %.

Tab. č. 8: **Růst HDP v Maďarsku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra růstu HDP (%)	4,8	4,0	3,9	0,1	0,9	-6,8	1,3	1,6	-1,7 (p)

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷⁶

2.3 Vývoj nezaměstnanosti

V roce 2004 všechny srovnávané státy vstoupily do Evropské unie. Vznikla tak nová příležitost rozšířit pracovní trh. Pouze některé země si vyhradily právo odkladu pro otevření svého trhu práce pro nové členy. Pro Českou republiku, Slovensko, Slovinsko a Maďarsko se tak naskytlá nová příležitost pro práci v zahraničí, ale i pracovní trhy těchto států by mohly být cílem ostatních zemí Evropské unie.

⁷⁶ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_gdp_k&lang=en [cit. 2013-02-24].

2.3.1 Nezaměstnanost v České republice

Česká republika patří v rámci EU mezi země s mírně nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti.

V roce 2004 díky vstupu do EU se zvýšila poptávka po práci, která byla vyvolaná také vstupem nových firem na trh. Na druhou stranu docházelo v České republice k vyplácení poměrně vysoké podpory v nezaměstnanosti, což některé lidi odrazovalo od hledání zaměstnání, což způsobovalo, že značná část nezaměstnaných práci ani nehledala. V letech 2004 – 2006 rostl hrubý domácí produkt, inflace byla poměrně nízká, ale na míře nezaměstnanosti se tyto faktory téměř vůbec neprojeví. Proto nezaměstnanost byla velkým problémem české ekonomiky.

Jak je vidět v tabulce č. 9, od roku 2005 po rok 2008 docházelo ke snižování míry nezaměstnanosti, kdy v roce 2008 dosáhla nejnižší hranice ve výši 4,4 %.

V roce 2009 a 2010 se již odrážela finanční krize, kdy míra nezaměstnanosti vzrostla na 6,7 %. V důsledku této krize se snížila poptávka po zboží a službách, což způsobilo, že firmy začaly propouštět a také se snížila poptávka po práci. V roce 2010 míra nezaměstnanosti vystoupala již na 7,3 %. Poměrně vysoký nárůst na konci roku 2010 způsobila legislativa platná k 1. 1. 2011, která zpříšňovala podmínky na vyplácení podpory v nezaměstnanosti.

Rok 2011 je ve znamení poklesu míry nezaměstnanosti, a to na hodnotu 6,7 %. Během roku na pokles působily zejména sezónní práce a zmiňovaná změna legislativy.

V roce 2012 opět nezaměstnanost narostla, a to zejména kvůli nízké schopnosti ekonomiky vytvářet nová pracovní místa a pokračující recesi.

Tab. č. 9: **Nezaměstnanost v České republice**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra nezaměstnanosti (%)	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷⁷

2.3.2 Nezaměstnanost na Slovensku

V roce 2004 byla na Slovensku výše nezaměstnanosti na velmi vysoké míře 18,4 %. Jak je ale vidět v tabulce č. 10, míra nezaměstnanosti od roku 2004 klesala.

⁷⁷ Eurostat[online]. Dostupné z WWW:

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en> [cit. 2013-02-16].

Tento jev byl způsoben zlepšující se ekonomickou situací, kdy se i zvyšoval HDP a poptávka po zboží a službách rostla. V roce 2008 klesla míra nezaměstnanosti až na 9,6 %

Na konci roku 2008 se však začala objevovat ekonomická krize. Začalo propouštění zaměstnanců a v roce 2009 již míra nezaměstnanosti dosahovala výše 12,1 %. Tento trend pokračoval až do roku 2010, kdy míra nezaměstnanosti dosahovala již 14,5 %. Od roku 2008 po rok 2010 se nezaměstnanost na Slovensku zvýšila o 4,9 %.

V roce 2011 se začala ekonomická situace ustalovat a nezaměstnanost poklesla na výši 13,6 %. Krize začala ustupovat a vznikla nová pracovní místa.

Následující rok nezaměstnanost opět stoupla. Tento růst byl zaviněn zejména kvůli pokračujícímu propouštění z roku 2011, kdy ve velkém propouštěly podniky s nízkou produktivitou práce, které byly napojené na zahraniční poptávku. Svůj podíl na rostoucí nezaměstnanosti měly i klesající investice.

Hlavním problémem Slovenska v oblasti nezaměstnanosti v posledních letech byla dlouhodobá nezaměstnanost a špatné začleňování těchto lidí do pracovního procesu.

Tab. č. 10: **Nezaměstnanost na Slovensku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra nezaměstnanosti (%)	18,4	16,4	13,5	11,2	9,6	12,1	14,5	13,6	14,0

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷⁸

2.3.3 Nezaměstnanost ve Slovinsku

Slovinsko je z vybraných států země s nejnižší průměrnou mírou nezaměstnaností ve sledovaném období.

Jak je vidět v tabulce č. 11, nezaměstnanost ve Slovinsku od roku 2004 klesala. V roce 2008 klesla dokonce až na hodnotu 4,4 %. Na konci roku 2008 se ale i ve Slovinsku začala projevovat hospodářská krize.

Jak ostatním zemím, tak i Slovinsku se tato krize nevyhnula a v roce 2009 míra nezaměstnanosti stoupla na 5,9 %. V dalším roce Slovinsko zaznamenalo další růst míry nezaměstnanosti, kdy na konci roku 2010 byla tato míra již ve výši 7,2 %.

⁷⁸ Eurostat[online]. Dostupné z WWW:

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en> [cit. 2013-02-16].

Za vysoký nárůst nezaměstnanosti v roce 2010 mohl také neflexibilní trh práce a složitost při přijímání a propouštění zaměstnanců.

Rok 2011 byl pokračováním roku 2010 a nezaměstnanost dále rostla až na míru 8,2 %. Na začátku roku 2012 se slovinská ekonomika propadla do recese a míra nezaměstnanosti nadále stoupala až na 9,0 %. Nezaměstnanost se tedy stala jedním z největších makroekonomických problémů Slovinska.

Tab. č. 11: **Nezaměstnanost ve Slovinsku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra nezaměstnanosti (%)	6,3	6,5	6,0	4,9	4,4	5,9	7,3	8,2	9,0

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁷⁹

2.3.4 Nezaměstnanost v Maďarsku

Nezaměstnanost Maďarska patřila před vstupem do EU mezi nejnižší v Evropě zejména díky snížení podpory v nezaměstnanosti. Stejně jako ostatním státům, které vstoupily v roce 2004 do EU, se naskytly nové možnosti.

Na rozdíl do Slovinska, České republiky a Slovenska míra nezaměstnanosti v Maďarsku od roku 2004 do roku 2008 rostla. Jedním z důvodů tohoto růstu bylo zvýšení věku odchodu do důchodu u žen z 55 na 62 let.

Koncem roku 2008 bylo i Maďarsko postihnuo hospodářskou krizí a míra nezaměstnanosti v roce 2009 vzrostla na 10,0 %, viz tabulka č. 12. V roce 2010 pak dále rostla a dosáhla výše 11,2 %.

V roce 2011 byl vyhlášen premiérem státu tzv. Národní program ochrany státu. Tento program mimo jiné obsahuje také tzv. Startovní program práce, který zahrnuje projekt veřejných prací, přičemž státní pomoc v nouzi má být vázána na ochotu přijmout nabízenou práci a naopak mají být dávky odebrány načerno pracujícím osobám.

V roce 2012 byl představen vládou tzv. Desetibodový plán na ochranu pracovních míst. Cílem tohoto plánu je posílení zaměstnanosti a podpora malých a středních firem. Tento plán spočívá především v úlevách pro firmy při zaměstnávání rizikových kategorií osob z hlediska zaměstnanosti (tj. do 25 let, nad 55 let,

⁷⁹ Eurostat[online]. Dostupné z WWW:

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en> [cit. 2013-02-16].

nekvalifikované osoby, ženy po mateřské) a snížení daňového zatížení malých a středních firem. Měl by být realizován od r. 2013.⁸⁰

Tab. č. 12: **Nezaměstnanost v Maďarsku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra nezaměstnanosti (%)	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10,0	11,2	10,9	n

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁸¹

2.4 Vývoj inflace

Česká republika a Maďarsko nejsou členy eurozóny. O jejich cenovou stabilitu se tak starají jejich národní banky. V České republice je to Česká národní banka (ČNB) a v Maďarsku pak Maďarská národní banka (MNB). Slovensko a Slovinsko již členy eurozóny jsou a tak má úkol na starosti Evropská centrální banka (ECB).

2.4.1 Inflace v České republice

Rok 2004 byl rokem vstupu do EU a panovaly obavy, že by mohl způsobit rychlý růst spotřebitelských cen. Za podstatné faktory, které by tento růst způsobily, byly identifikovány harmonizace nepřímých daní a zapojení České republiky do Jednotného celního režimu Evropské unie. Tato očekávání se však nenaplnila a míra inflace v roce 2004 byla 2,6 %.

V roce 2005 docházelo k poklesu inflace na 1,6 %. Za poklesem tempa růstu v tomto roce stály zejména nižší ceny pohonných hmot a dovolených, naopak vzrostla cena potravin.

Následující rok míra inflace vzrostla na 2,1 %. I v tomto roce měly nejvyšší podíl na růstu spotřebitelských cen zvyšující se náklady na energie a růst spotřebních výdajů. Inflace v tomto roce také donutila ČNB zvýšit úrokové sazby.

⁸⁰ *Businessinfo* [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/madarsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18568.html#sec1ZS>
> [cit. 2013-02-16].

⁸¹ *Eurostat* [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en > [cit. 2013-02-16].

V roce 2007 inflace dosahovala již hodnoty 3,0 %, viz tabulka č. 13. Mohl za ni především opětovný růst pohonných hmot a potravin. I v tomto roce zvýšila ČNB úrokové sazby.

Rok 2008 byl ve znamení výrazného zvýšení tempa růstu inflace, a to až na 6,3 %. Vliv na to mělo zejména zvyšování daňových sazeb, a to především nárůst daně z přidané hodnoty a spotřebních daní.

Nejnižší míra inflace za sledované období byla právě v roce 2009. Takto mírná inflace byla způsobena tím, že trvale klesaly zemědělské ceny a netlačily na růst cen potravin a všeobecně domácí a globální recese vytvářela tlak na pokles cen.

V roce 2010 míra inflace stoupla na 1,2 %. Za růstem oproti minulému roku bylo opětovné zdražení pohonných hmot a potravin. Dalším důvodem byla úprava daní, kdy byly zvýšeny obě sazby DPH.

Rok 2011 pokračoval ve znamení roku 2010. Rostly ceny pohonných hmot a potravin, naopak vliv úpravy daní téměř vymizel.

V roce 2012 měla Česká republika jednu z nejvyšších inflací Evropské unie. Její hodnota se vyšplhala až na 3,5 %. Ze začátku roku ovlivňoval inflaci zejména růst dolní sazby DPH, vyšší cena ropy a tím i benzínu a vyšší cena potravin.

Tab. č. 13: **Inflace v České republice**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra inflace (%)	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,6	1,2	2,1	3,5

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁸²

2.4.2 Inflace na Slovensku

Na míru inflace na Slovensku v roce 2004 měla největší vliv přeměna uměle regulovaných a uměle držených cen do skutečných hodnot. Tato změna se nejvíce projevila u cen za bydlení, vody, elektřiny a plynu. Dalším faktorem bylo zdražování alkoholu a tabáku, jelikož na ně Slovensko po vzoru EU muselo zavést vyšší spotřební daně. Míra inflace v tomto roce byla 7,5 %.

Rok 2005 byl ve znamení výrazného poklesu, kdy míra inflace poklesla až na 2,8 %, viz tabulka č. 14. S tímto nízkým růstem spotřebitelských cen souvisí snížení

⁸² Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en > [cit. 2013-02-28].

úrokových sazeb Slovenské národní banky (SNB) o 1 %. Dalším faktorem ovlivňujícím tento pokles byl fakt, že si lidé začali zvykat na nové reformy.

V roce 2006 míra inflace dosahovala výše 4,3 %. Tento růst způsobil zejména růst cen paliv a potravin. Z tohoto důvodu se SNB rozhodla zvýšit úrokové sazby o polovinu procentního bodu.

Následující rok míra inflace opět poklesla, a to na hodnotu 1,9 %. Tento pokles způsobil vysoký ekonomický růst a snížení nezaměstnanosti společně s poměrně nízkými úrokovými sazbami. Na druhou stranu se zvyšovaly ceny energií, pohonných hmot a potravin.

V roce 2008 inflace opět stoupla až téměř k hranici 4 %. Nejvíce se v tomto roce zvyšovaly ceny ve zdravotnictví. Dále také ceny potravin, elektřiny, vody a bydlení.

Míra inflace v roce 2009 zpomalila na 0,9 %. Zpomalení tempa růstu bylo ovlivněno snížením cen potravin a nealkoholických nápojů. Dále taky cenami služeb, zejména v dopravě, rekreaci a kultuře.

Zavedení eura nemělo žádný podstatný vliv na míru inflace v roce 2010. K růstu cen došlo opět v dopravě, restauracích a dalších službách.

V roce 2011 byla nejvyšší míra inflace od roku 2008. Mohlo za ni zejména zvýšení DPH, spotřební daně a dražší pohonné hmoty a potraviny.

V roce 2012 zaznamenala míra inflace na Slovensku mírný pokles. Ceny potravin a nealkoholických nápojů, které v předchozích letech stoupaly, v tomto roce naopak poklesly.

Tab. č. 14: **Inflace na Slovensku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra inflace (%)	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9	0,9	0,7	4,1	3,7

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁸³

2.4.3 Inflace ve Slovinsku

Před vstupem Slovinska do Evropské unie bylo nutno zavést proces dezinflace, jelikož se míra inflace pohybovala okolo 8 %. Slovinsko se tedy potýkalo s inflací v poměrně vysoké míře, zejména z důvodu růstu státem regulovaných cen.

⁸³ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en > [cit. 2013-02-28].

V souvislosti se vstupem Slovinska do Evropské unie v roce 2004 se míra inflace pohybovala na 3,7 %. V tomto roce byla již převážná část cen liberalizována. Pouze malá část cen byla jen částečně deregulována. Tyto ceny se týkaly zejména sektorů, které vlastnil stát.

Během let 2005 a 2006 měla míra inflace ve Slovinsku klesající tendenci. Pohybovala se na hranici 2,5 %, což byl jeden z faktorů, který umožnil Slovinsku vstup do eurozóny. Za nízkou mírou inflace stály především nižší ceny potravin, oděvů a obuvi. Na druhou stranu se opět zvýšily ceny ropných produktů.

V roce 2007 míra inflace vzrostla na 3,8 %. Slovinsko bylo již členem eurozóny a ve spojitosti se zdražováním potravin vznikal vysoký tlak na růst cen.

Následující rok dosahovala míra inflace nejvyšší hodnoty ve sledovaném období. Tempo růstu se zvýšilo na 5,5 %, viz tabulka č. 15. Tato změna byla způsobena také přijetím eura. Nejvíce se v tomto roce zdražovala obuv, oděvy a ropné produkty.

Inflace byla ve Slovinsku sice nižší než v České republice, ale to bylo také způsobeno tím, že do tohoto roku neproběhly žádné významné reformy, jako například zvyšování DPH, spotřební daně nebo skoková deregulace nájemného.

V roce 2009 se tempo růstu zpomalilo na 0,9 %. Tento fakt byl také způsoben tím, že si Slovinci již začali zvykat na novou měnu.

Roky 2010 a 2011 byly ve znamení růstu míry inflace oproti předchozímu roku. Přesto se však v obou letech držela míra inflace na hranici 2,1 %.

V roce 2012 rostla inflace v celé eurozóně. Velký cenový růst zaznamenaly hlavně paliva, naopak zlevňovaly komunikační služby a mírné zdražení se týkalo také rekreace.

Tab. č. 15: **Inflace ve Slovinsku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra inflace (%)	3,7	2,5	2,5	3,8	5,5	0,9	2,1	2,1	2,8

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁸⁴

⁸⁴ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en > [cit. 2013-02-28].

2.4.4 Inflace v Maďarsku

Stejně jako Česká republika tak i Maďarsko se podrobilo na počátku 90. let liberalizaci cen i zahraničního obchodu. Po dobu 90. let byla v Maďarsku vysoká míra inflace. Určitá stabilizace takto vysoké míry byla v roce 2004, ale i v tomto roce se tempo růstu drželo na 6,8 %.

Inflace v roce 2005 poklesla na 3,5 % a posílila tak forint. V tomto roce se podepsaly na inflaci nepřímé daně a také vysoké ceny potravin.

Oslabování forintu pokračovalo až do roku 2006, kdy míra inflace byla na 4,0 %. Tento růst způsobil především růst cen paliv a potravin. Dále také rostly ceny energií. V tomto roce se Maďarská národní banka rozhodla zvýšit úrokové sazby.

V roce 2007 byla míra inflace nejvyšší za sledované období. Vyšplhala se až na 7,9 %. Na růstu inflace se nejvíce podílely platby u lékařů a nárůst cen pohonných hmot. Tento růst byl také způsoben zvýšením daní a snahou vlády snížit rozpočtový deficit.

S vysokým deficitem veřejných financí a běžného účtu se Maďarsko potýkalo i v minulých letech, ovšem finanční krize tuto situaci ještě více prohloubila. Míra inflace sice v roce 2008 poklesla na 6,0 %, přesto byla nucena Maďarská centrální banka opět zvednout úrokovou míru, a to až o 3%. Na druhou stranu v druhé dekádě roku se snížily ceny potravin a nemovitostí.

V roce 2009 byla v Maďarsku míra inflace stejná jako v roce 2006. Tempo růstu zpomalilo na 4,0 %. Za tímto poklesem stála také politika maloobchodníků, kteří na sebe převzali částečný růst daní, především pak daň z přidané hodnoty.

Následující rok byl ve znamení růstu, kdy míra inflace činila 4,7 %. I když v tomto roce již pomalu odeznívalo zvýšení daní z předchozího roku, zvyšovaly se především ceny potravin, alkoholu a tabákových výrobků

V roce 2011 inflace i přes skeptická očekávání klesla na 3,9 %. Na pokles cen měla v tomto roce největší vliv slabá domácí poptávka a ceny potravin.

V roce 2012 vzrostla míra inflace oproti předchozímu roku téměř o 2 %, viz tabulka č. 16. Na nárůst cen tlačilo zejména zvyšování cen potravin, dražší pohonné hmoty a tabák v důsledku vyšší spotřební daně. V druhé polovině roku centrální banka snížila úrokové sazby, aby podpořila domácí ekonomiku.

Tab. č. 16: **Inflace v Maďarsku**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Míra inflace (%)	6,8	3,5	4,0	7,9	6,0	4,0	4,7	3,9	5,7

Zdroj: Eurostat (upraveno autorem).⁸⁵

2.5 Vývoj vnější ekonomické rovnováhy

Zatímco vnitřní rovnováhu země popisují ukazatele v předchozích podkapitolách (HDP, nezaměstnanost, inflace), vnější ekonomická rovnováha země se posuzuje především podle platební bilance. V této podkapitole tedy jsou země analyzovány na základě tohoto ukazatele.

Vstupem do Evropské unie se otevřely nové trhy a zjednodušil se obchod s ostatními členskými zeměmi. Na druhou stranu vznikly nové podmínky při obchodování se zeměmi nečlenskými.

Údaje v tabulkách pro salda běžných účtů jsou uváděny do roku 2011, z důvodu nedostupnosti dat.

2.5.1 Běžný účet České republiky

Rok 2004, tedy rok vstupu do EU byl z hlediska importu i exportu velmi důležitý, jelikož se pro Českou republiku otevřely nové trhy. V tomto roce byl dominantní zejména dovoz a vývoz strojů a dopravních prostředků. V tomto roce také převažoval export nad importem a konečný stav na běžném účtu byl -4,9 % a tak se Česká republika zařazovala mezi státy se schodkem běžného účtu na HDP dosahujícím téměř 5 %.

V roce 2005 rostl export nad importem opět v oblasti strojů a dopravních prostředků. Zejména pak po automobilech a konečný stav běžného účtu byl -0,9 %.

Konečný stav běžného účtu v roce 2006 byl -1,9 %, viz tabulka č. 17. Podíl na něm měly zejména zahraniční poptávka a příliv přímých investic. Růst vývozu byl aktivní zejména do zemí EU. Dovoz se v tomto roce zvýšil zejména z Ruské federace.

⁸⁵ Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en > [cit. 2013-02-28].

Poměrový ukazatel schodku běžného účtu k HDP byl v roce 2007 4,2 %. Pozitivně působil zejména nižší dovoz ropy. Naopak negativně působila nižší poptávka po automobilech.

V roce 2008 dopadla finanční krize i na toto odvětví a konečný stav běžného účtu byl -2,0 %. Následující rok byl poměrový ukazatel schodku běžného účtu k HDP ve výši 2,5 %. Objem dovozu a vývozu zboží se snížil, naopak k navýšení aktiva přispělo zavedení tzv. šrotovného.

Konečný stav běžného účtu v roce 2010 byl -3,7 %. Vývoz v tomto roce byl ovlivněn zejména růstem produkce zejména ve zpracovatelském průmyslu. Zejména pak strojů a dopravních prostředků. Nižší domácí poptávka pak odpovídala nižšímu dovozu spotřebního zboží.

V roce 2011 činil konečný zůstatek běžného účtu -2,7 %. Negativně ho ovlivnil zejména odliv zisku české ekonomiky do zahraničí.

Tab. č. 17: Saldo běžného účtu ČR vyjádřené v HDP

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BÚ/HDP (%)	-4,9	-0,9	-1,9	-4,2	-2,0	-2,5	-3,7	-2,7

Zdroj: OECD (upraveno autorem).⁸⁶

2.5.2 Běžný účet Slovenska

Stejně jako v případě České republiky tak i na Slovensku se v roce 2004 podílely na dovozu a vývozu nejvíce stroje a dopravní prostředky. Konečný stav na běžném účtu Slovenska byl v roce 2004 -7,8 %.

V tabulce č. 18 je znázorněno, že následující rok se saldo běžného účtu pohybovalo na -8,1 %. Růst vývozu byl v tomto roce rozdělen nerovnoměrně, jelikož v první polovině klesal, ale v druhé naopak rostl. Podílely se na něm hlavně vývozy strojů, dopravních prostředků a hotových výrobků. Dovoz byl ovlivněn hlavně dovozem strojů, dopravních prostředků a elektrotechnických spotřebičů.

⁸⁶ OECD [online]. Dostupné z WWW:

< http://www.oecd-ilibrary.org/trade/current-account-balance-of-payments_20743920-table5 > [cit. 2013-03-01].

V roce 2006 bylo zaznamenáno mírné zaostávání dovozu nad vývozem. V porovnání s rokem 2005 nejvíce vzrostl dovoz strojů, dopravních zařízení a chemických výrobků. Vývoz byl také ve znamení strojů a dopravních zařízení a elektrotechnických zařízení. Konečný stav byl -7,8 %.

Poměrový ukazatel schodku běžného účtu k HDP byl v roce 2007 5,0 %. Pozitivně v tomto roce působil fakt, že přírůstek vývozu byl vyšší než přírůstek dovozu. Stejně jako v předchozích letech se na vývozu podílel nejvíce vývoz strojů a dopravních zařízení. Na dovozu pak také dopravní zařízení, zejména pak součástky do automobilů.

V roce 2008 se růst dovozu i vývozu zpomalil kvůli vývoji kurzu koruny. Nejvýše vzrostl opět vývoz strojů a osobních automobilů. Nejvyšší růst dovozu zaznamenaly suroviny, kvůli vyšší ceně ropy. Konečný stav činil -5,9 %.

Léta 2009 – 2010 byla ve znamení výrazného propadu dovozu i vývozu. Vlivem zahraniční poptávky se dovoz i vývoz na konci roku zvýšil. Hospodářská krize se projevila ve všech oblastech vývozu. Konečný stav v roce 2009 činil -2,9 %, v roce 2010 pak -2,6 %.

Podíl schodku běžného účtu k HDP v roce 2011 činil 0,2 %. Ovlivnila ho zahraniční poptávka, která podpořila růst vývozu automobilového průmyslu. Na dovoz mělo vliv snižování dovozní náročnosti a tak růst vývozu i dovozu v tomto roce stoupl.

Tab. č. 18: **Saldo běžného účtu Slovenska vyjádřené v HDP**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BÚ/HDP (%)	-7,8	-8,1	-7,8	-5,0	-5,9	-2,9	-2,6	-0,2

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁸⁷

2.5.3 Běžný účet Slovinska

Slovinsko se ještě před vstupem do Evropské unie začalo soustřeďovat na svůj zahraniční obchod tím, že se spíše zaměřilo na obchod se zeměmi Evropské unie. Ve vývozu pak dominovaly zejména státy bývalé Jugoslávie.

⁸⁷ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< http://www.oecd-ilibrary.org/trade/current-account-balance-of-payments_20743920-table5 > [cit. 2013-03-01].

Pro rok 2004 byl konečný stav běžného účtu 6,9 %. Tato převážně exportní země se v tomto roce zaměřovala především na vývoz motorových vozidel a elektrických strojů. Mezi dovozní artikly patřila nejvíce rovněž motorová vozidla a výrobky z ropy.

Další rok byla hodnota běžného účtu 9,2 %. Situace byla obdobná jako v předchozím roce, co se týče dovážených a vyvážených artiklů.

V roce 2006 byla hodnota běžného účtu Slovinska již 10,2 %. V tomto roce dovoz převažoval nad vývozem. Na dovozu do Slovinska se nejvíce podílelo Německo a Itálie. Z dovážených produktů pak nejvíce stroje a přepravní zařízení a chemikálie. Z vývozu pak také stroje a tříděné tržní výrobky podle skupin SITC.⁸⁸

Následující rok činil konečný zůstatek běžného účtu 10,2 %. Jako předchozí rok tak i v tomto roce převažoval dovoz nad vývozem a konečný zůstatek se oproti předchozímu roku změnil pouze o 0,3 %, viz tabulka č. 19.

V roce 2008 se ve Slovinsku stejně jako na celém světě projevila hospodářská krize a konečný stav na běžném účtu klesl na 8,9 %. I v tomto roce pokračoval trend vyššího dovozu nad vývozem. Stejně jako v předchozích letech tvořily strukturu vyvážených výrobků zejména stroje a přepravní zařízení, tříděné tržní výrobky a různé průmyslové výrobky. Z dovážených výrobků byla pak situace obdobná, přibyla ještě minerální paliva a mazadla.

V letech 2009 – 2010 se pohybuje běžný účet na hodnotě okolo 11 %. Struktura nejvíce dovážených a vyvážených výrobků zůstala v podstatě nezměněna.

V roce 2011 se konečný stav běžného účtu dostal na téměř 14% hranici. Opět dominoval dovoz nad vývozem a Slovinsko pokračovalo v pasivním saldu zahraničního obchodu.

Tab. č. 19: **Saldo běžného účtu Slovinska vyjádřené v HDP**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BÚ/HDP (%)	6,9	9,2	10,2	10,5	8,9	11,0	10,9	13,8

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁸⁹

⁸⁸ SITC=Standard International Trade Classification, mezinárodní klasifikace pro dovážené a vyvážené zboží.

⁸⁹ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< http://www.oecd-ilibrary.org/trade/current-account-balance-of-payments_20743920-table5 > [cit. 2013-03-01].

2.5.4 Běžný účet v Maďarsku

Stejně jako předchozí státy tak i Maďarsko je v dovozu a vývozu nejvíce zaměřené na stroje a dopravní prostředky. Jako většina postkomunistických států Maďarsko nejvíce obchoduje s Německem, dále pak s Rakouskem a Ruskem.

V roce 2004 dosahovalo saldo běžného účtu -8,6 % HDP. V tomto roce se zvýšil vývoz především elektroniky.

V dalším roce se snížilo saldo běžného účtu téměř o 1 %. Důvodem byla především posilující měna, která tak zdražila vývoz a naopak zlevnila dovoz. V tomto roce se na dovozu i vývozu podílely zejména dopravní zařízení a strojní průmysl.

Vyšší dovoz jak vývoz zaznamenává Maďarsko i v roce 2006. Schodek běžného účtu se v tomto roce oproti předchozímu lišil pouze o 0,1 %. V tomto roce se na dovozu opět nejvíce podílely stroje a dopravní prostředky následované zpracovanými výrobky.

V roce 2007 opět nedocházelo k výrazné změně, právě naopak. Saldo běžného účtu se oproti loňskému roku změnilo o 0,2 %. Struktura produktů ovlivňující dovoz a vývoz byla stejná jako v předchozím roce.

Ani pro Maďarsko nebyl rok 2008 výjimkou, co se týče dopadu finanční krize. Od roku 2005 se ale zůstatek běžného účtu téměř nezměnil a v roce 2008 zaznamenává propad pouze o 0,1 %, viz tabulka č. 20.

V porovnání s předchozími lety došlo v roce 2009 k výrazné změně. Byl zaznamenán nejnižší výsledek ve sledovaném období. Dovoz byl stále vyšší jako vývoz, ale oproti předchozímu roku poklesly o více než 20 %. Pokles byl zaznamenán především u strojů a dopravních prostředků.

V roce 2010 se konečný zůstatek běžného účtu dostal do kladných hodnot. Poprvé ve sledovaném období dominoval vývoz nad dovozem a konečný zůstatek činil 1,2 %.

Následující rok již také vývoz převyšoval dovoz, a to opět zejména v oblasti dopravních prostředků a strojů. Konečný stav běžného účtu byl 1,3 %.

Tab. č. 20: **Saldo běžného účtu Maďarska vyjádřené v HDP**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BÚ/HDP (%)	-8,6	-7,5	-7,4	-7,2	-7,3	-0,2	1,2	1,3

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁹⁰

2.6 Vývoj zadluženosti

V následující podkapitole budou srovnávány jak deficity státních rozpočtů v poměru k HDP tak i celková zadluženost v poměru k HDP. Tyto ukazatele velmi často slouží k porovnání úspěšnosti fiskální politiky a mohou být podmínkou pro přijetí do různých integračních seskupení. V současné době jsou tyto dva ukazatele velmi diskutovanými tématy.

2.6.1 Zadluženost České republiky

Schodek státního rozpočtu České republiky v roce 2004 dosahoval téměř 3 % k HDP, viz tabulka č. 21. V průběhu sledovaného období tento deficit nebyl příliš vyvážený a spíše kolísal.

V letech 2004 – 2006 se schodek státního rozpočtu pohyboval mezi 2 – 3 %. Výrazná změna nastala až v roce 2007, kdy schodek značně poklesl na 0,7 %. Za tento jev mohl větší výběr daní a dynamická spotřeba domácností.

V průběhu dalších dvou let docházelo k prudkému nárůstu až na -5,8 %. Na vině bylo především překročení výdajů na důchody a sociální dávky a ekonomickou krizí snížené příjmy z daní.

V dalších letech se deficit státního rozpočtu snižoval a v roce 2012 činil -3,3 %.

Tab. č. 21: **Saldo rozpočtu veřejných financí ČR**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vládní deficit/HDP (%)	-2,8	-3,2	-2,4	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,2	-3,3

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁹¹

⁹⁰ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< http://www.oecd-ilibrary.org/trade/current-account-balance-of-payments_20743920-table5 > [cit. 2013-03-01].

⁹¹ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40562#> > [cit. 2013-03-01].

Tabulka č. 22 ukazuje celkovou zadluženost České republiky. Od roku 2004 až po rok 2007 se celková zadluženost pohybovala zhruba na stejné úrovni. V roce 2008 došlo k mírnému zvýšení, ale v roce 2009 celková zadluženost již dosahovala 40,9 %. Růst zadluženosti pokračoval až do roku 2012, kdy již dosahoval 51,3 % HDP, což bylo o 20% více než v roce 2007.

Tab. č. 22: **Celková zadluženost ČR k HDP**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zadluženost/HDP (%)	33,1	32,8	32,6	31,0	34,4	40,9	45,1	48,0	51,3

Zdroj: OECD (upraveno autorem).⁹²

2.6.2 Zadluženost Slovenska

Vývoj v letech 2004 – 2006 byl obdobný jako v České republice, kdy se schodek státního rozpočtu pohyboval okolo 3% HDP, viz tabulka č. 23. V roce 2007 docházelo ke snižování schodku i na Slovensku, avšak ne v takové míře jako v ČR a schodek rozpočtu se snížil na -1,8 %.

V letech 2007 – 2008 docházelo i na Slovensku k narůstání deficitu, kdy v roce 2009 činil schodek již -8,0 %. V důsledku hospodářské krize poklesly státní příjmy, které tvořily hlavně daně. V dalším roce byl schodek stále vysoký, a to na úrovni -7,7 %.

V letech 2011 – 2012 se státní rozpočet začal stabilizovat, avšak stále se pohyboval na hranici 5%.

Tab. č. 23: **Saldo rozpočtu veřejných financí Slovenska**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vládní deficit/HDP (%)	-2,4	-2,8	-3,2	-1,8	-2,1	-8,0	-7,7	-4,9	-4,6

Zdroj: OECD (upraveno autorem).⁹³

⁹² OECD [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40564#> > [cit. 2013-03-01].

⁹³ OECD [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40562#> > [cit. 2013-03-01].

Tabulka č. 24 ukazuje celkové zadlužení Slovenska. V roce 2004 Slovensko vykazovalo celkový dluh ve výši 45,9 % HDP. Od roku 2005 až po rok 2008 docházelo ke snižování dluhu zhruba o 2 %. V roce 2009 Slovensko vykázalo vysoký nárůst až na 40,4 %. V dalších letech docházelo k poměrně velkým skokům mezi jednotlivými roky. V roce 2012 činila celková zadluženost již 57,0 % HDP.

Tab. č. 24: **Celková zadluženost Slovenska k HDP**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zadluženost/HDP (%)	45,9	37,4	35,0	33,5	32,2	40,4	45,9	48,0	57,0

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁹⁴

2.6.3 Zadluženost Slovinska

V roce 2004 byl ve Slovinsku stejný schodek rozpočtu jako na Slovensku, tedy ve výši -2,3 % HDP, viz tabulka č. 25. V letech 2005 – 2006 se deficit dostal pod hranici 2 %. V roce 2007 pak dokonce nevykazovalo Slovinsko zápornou hodnotu a schodek činil 0,0 %. Následující rok však již opět schodek rozpočtu spadl do záporných hodnot na -1,9 %.

V roce 2009 došlo také ve Slovinsku k výraznému propadu způsobeného finanční krizí a deficit již činil -6,0 %.

V letech 2010 – 2011 se schodek stále pohyboval okolo hranice 6%. V roce 2012 došlo k poklesu schodku rozpočtu na -4,3 %.

Tab. č. 25: **Saldo rozpočtu veřejných financí Slovinska**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vládní deficit/HDP (%)	-2,3	-1,5	-1,4	0,0	-1,9	-6,0	-5,7	-6,4	-4,3

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁹⁵

V tabulce č. 26 je znázorněna celková zadluženost Slovinska. V roce 2004 dosahovalo Slovinsko celkového zadlužení ve výši 34,9 % HDP. V letech 2005 – 2008

⁹⁴ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40564#> > [cit. 2013-03-01].

⁹⁵ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40562#> > [cit. 2013-03-01].

docházelo k postupnému snižování dluhu, kdy v roce 2008 činil celkový dluh 30,4 %. V roce 2009 se projevila finanční krize a celková zadluženost oproti minulému roku vzrostla o 14 %.

Stoupající tendence pokračovala i v následujících letech. Jak je uvedeno v předchozí kapitole, Slovinsko se od roku 2010 nachází ve vážných ekonomických problémech, které se projevily i v této oblasti. V roce 2012 celkové zadlužení již činilo téměř 60 % HDP.

Tab. č. 26: **Celková zadluženost Slovinska k HDP**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zadluženost/HDP (%)	34,9	34,0	33,8	30,6	30,4	44,0	48,2	55,5	59,9

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁹⁶

2.6.4 Zadluženost Maďarska

Maďarsko se potýkalo s deficitem veřejných financí dlouhodobě a patří mezi jeho největší ekonomické problémy. V roce 2004 činil schodek rozpočtu -6,5 % HDP a až do roku 2006 se zvyšoval, kdy dosáhl hodnoty již -9,5 %. V roce 2007 se podařilo deficit snížit na hranici 5 %. V následujícím roce pak dokonce na úroveň 3,7 %, což činilo nejnižší schodek ve sledovaném období. Důsledkem finanční krize došlo v roce 2009 k dalšímu propadu až na hodnotu -4,5 % a v následujícím roce byla hodnota totožná s rokem 2009, viz tabulka 27.

V roce 2011 vykázal rozpočet přebytek, avšak z důvodu přílivu jednorázových financí. V roce 2012 přijala vláda fiskální opatření. Zvýšila daně z bankovních transakcí nebo zavedla stropy na vyplácení sociálních dávek a schodek se tak snížil na hodnotu -3%.

Tab. č. 27: **Saldo rozpočtu veřejných financí Maďarska**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vládní deficit/HDP (%)	-6,5	-7,9	-9,5	-5,1	-3,7	-4,5	-4,5	4,3	-3,0

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁹⁷

⁹⁶ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40564#> > [cit. 2013-03-01].

V tabulce č. 28 je znázorněno celkové zadlužení Maďarska. Dlouhodobé deficity státního rozpočtu vedly k celkové zadluženosti. Již v roce 2004 celková zadluženost Maďarska přesahovala 60 % HDP. Situace se nezlepšovala ani v následujících letech. V roce 2008 se celkový dluh již blížil hranici 80 % a Maďarsko zažádalo o finanční pomoc MFF, jelikož mu hrozil státní bankrot. Od MFF a Světové banky tehdy země dostala úvěr ve výši 25 mld. USD. V předchozí kapitole bylo uvedeno, že se vláda snažila situaci v následujících letech stabilizovat pomocí reforem a zvyšováním daní, přesto zadluženost v roce 2012 činila již 87,4 % HDP

Tab. č. 28: **Celková zadluženost Maďarska k HDP**

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zadluženost/HDP (%)	65,6	68,8	72,4	73,6	77,1	86,7	87,5	86,1	87,4

Zdroj: *OECD (upraveno autorem)*.⁹⁸

⁹⁷ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40562#>> [cit. 2013-03-01].

⁹⁸ *OECD* [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40564#>> [cit. 2013-03-01].

3 Srovnání makroekonomických ukazatelů

V této kapitole budou srovnávány všechny doposud uvedené ukazatele v letech 2004 - 2012. Srovnání je znázorněno také pomocí grafů vytvořených v čase a podle jednotlivých ukazatelů.

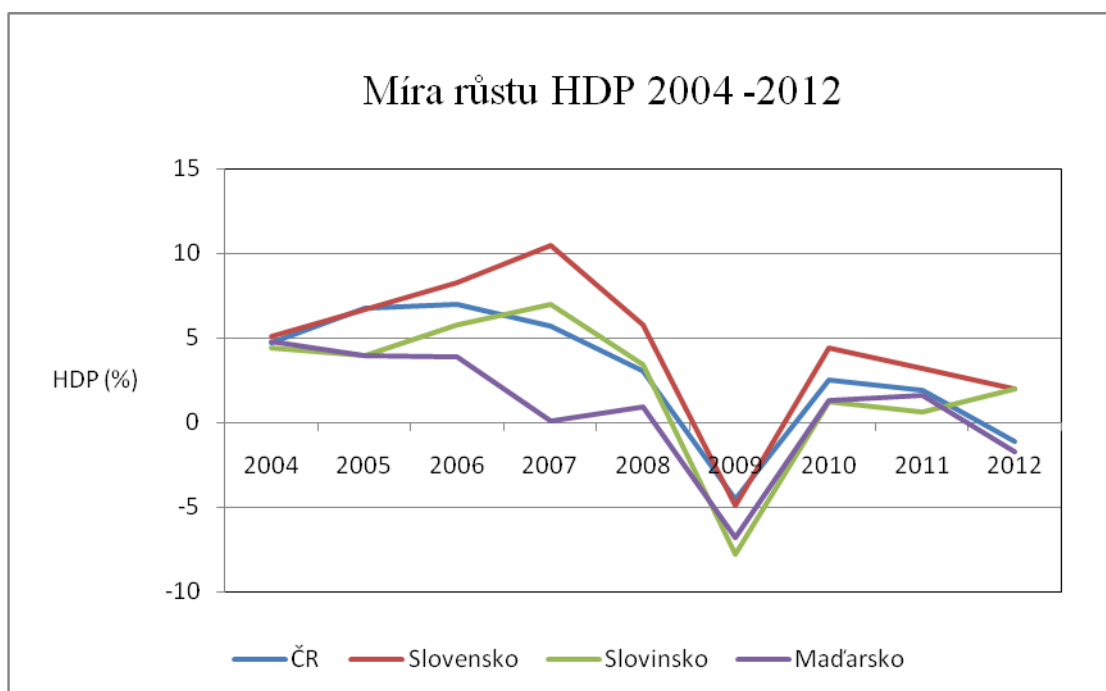
3.1 Srovnání vývoje hrubého domácího produktu ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska

Při pohledu na vývoj HDP všech 4 zemí v grafu č. 1 lze vidět, že v roce 2004 začínaly všechny státy zhruba na stejné hodnotě. Následující rok hodnota HDP ČR a Slovenska rostla, kdežto maďarská a slovinská hodnota klesala. Slovenský HDP poměrně strmě rostl až do roku 2007, slovinský taktéž, ale pozvolněji. Opakem bylo Maďarsko, míra růstu HDP klesala poměrně rychle a v roce 2007 vykazovalo míru růstu HDP jen lehce nad nulou. Míra růstu HDP ČR také do roku 2007 klesala, ale mírnějším tempem. Od roku 2007 HDP všech zemí klesalo s výjimkou Maďarska, které naopak zaznamenalo mírný nárůst, ale jeho hodnota byla stále nejnižší. Příchod finanční krize v roce 2009 postihl všechny země a dostaly se do záporných hodnot. Nejvíce krize poznamenala Slovinsko, které také v tomto roce zaznamenalo nejprudší propad oproti předchozímu roku. Nejlépe si v období krize vedla Česká republika. Od tohoto roku nejrychlejší růst zaznamenalo Slovensko, nejpomalejší pak Slovinsko. Průběh v dalších letech je pro všechny země obdobný, pouze v roce 2012 se Maďarsko a ČR dostaly do záporných hodnot.

Pokud by byla srovnávána životní úroveň daných zemí na základě HDP na 1 obyvatele, vyvíjela by se prakticky stejně jako celkové HDP. Nejlepší výsledek v této oblasti by mělo Slovinsko, jehož HDP na jednoho obyvatele bylo v roce 2008 o 75 % vyšší než HDP Maďarska. Musí být ale bráno v úvahu, že HDP je vyjádřeno v eurech, kdy nebyl brán v potaz směnný kurz eura s národními měnami států, které nejsou členy eurozóny.

Všechny země mají svůj ekonomický růst silně závislý na vývozu a tím pádem i na ostatních zemích a jejich ekonomické situaci. Zejména pak na Německu, Rakousku, Itálii, Francii a Rusku. Jestliže pak docházelo ke snižování poptávky, znamenalo to pro dané srovnávané země ztráty. Vývoj byl také ovlivněn politickou situací, reformami, úspornými opatřeními atd.

Graf č. 1: **Míra růstu HDP 2004 - 2012**



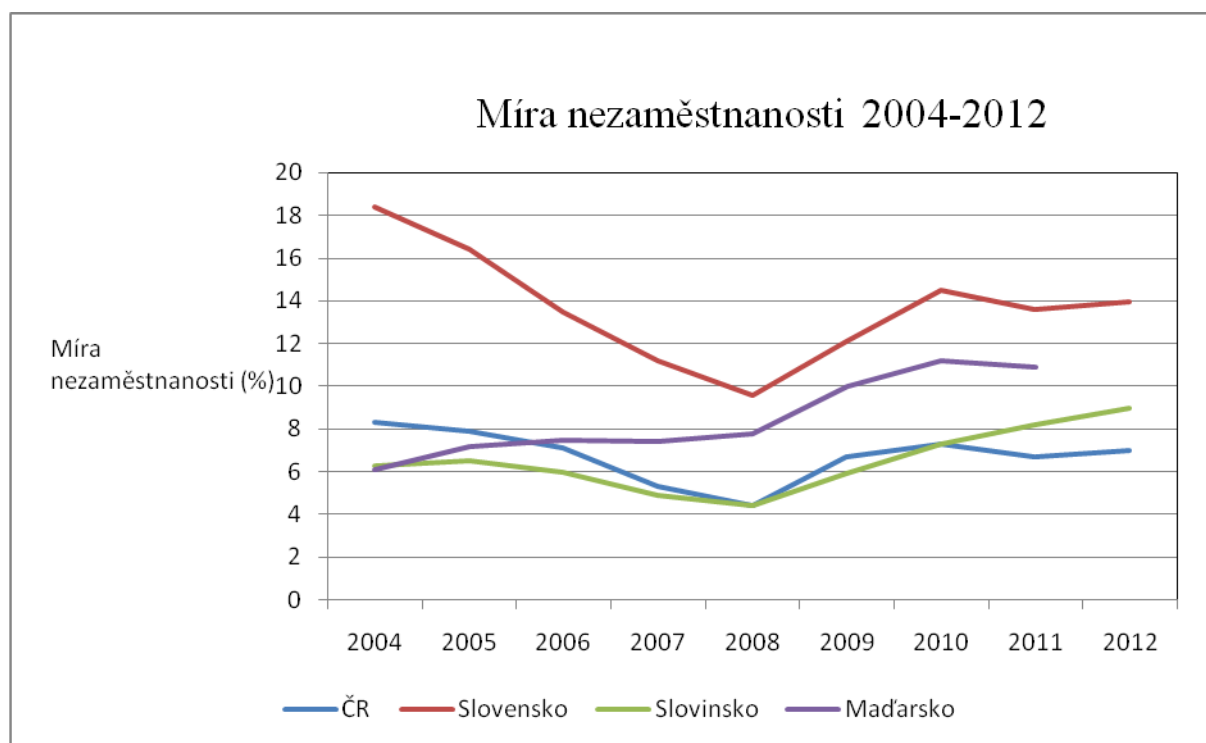
Zdroj: vytvořeno autorem.

3.2 Srovnání vývoje nezaměstnanosti ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska

Graf č. 2 ukazuje, jak rozdílně se nezaměstnanost v daných státech vyvíjela. V roce 2004 míra nezaměstnanosti Maďarska a Slovinska začínala zhruba na stejné hodnotě, míra nezaměstnanosti v České republice byla o něco vyšší. Zcela odlišná situace byla na Slovensku, kde míra nezaměstnanosti byla až 3 krát vyšší než například ve Slovinsku. V dalších 4 letech míra nezaměstnanosti klesala v České republice, Slovinsku a na Slovensku, kde byl pokles nezaměstnanosti nejvýraznější. V roce 2008 dělila nezaměstnanost Slovenska a Maďarska necelá 2 % oproti více než 12 % v roce 2004. V ČR a Slovinsku byla v roce 2008 míra nezaměstnanosti na stejné úrovni a spolu s Maďarskem v tomto roce zaznamenaly nejnižší hodnotu ve sledovaném období.

Od roku 2008 míra nezaměstnanosti stoupala ve všech 4 státech. Během dalších dvou let nejrychleji nezaměstnanost vzrostla opět na Slovensku. Míra nezaměstnanosti ČR a Slovinska se v tomto období vyvíjela obdobně a vzrostla zhruba o 3 %. V Maďarsku pak také zhruba o 3 %. Od roku 2010 míra nezaměstnanosti klesala u Slovenska, Maďarska a ČR, kdy v roce 2011 začala opět mírně stoupat. Naopak ve Slovinsku pokračovala vzrůstající tendence až do roku 2012.

Graf č. 2: **Míra nezaměstnanosti 2004 - 2012**



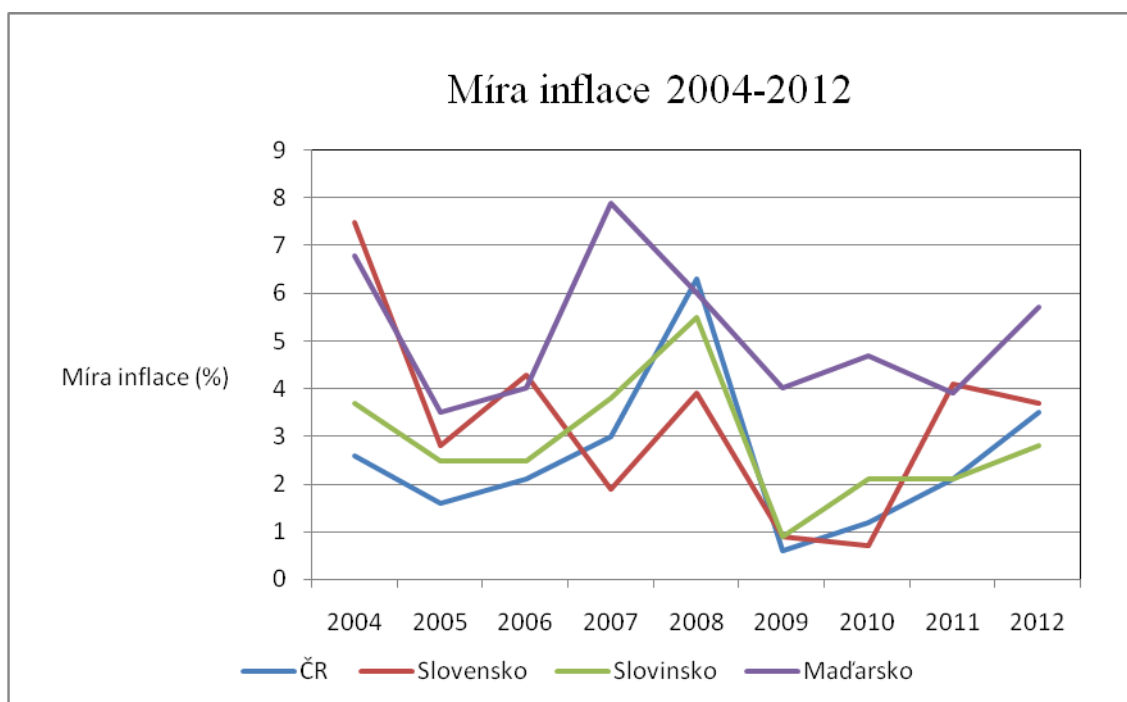
Zdroj: vytvořeno autorem.

3.3 Srovnání vývoje inflace ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska

V grafu č. 3 lze vidět, jak byla vedena monetární politika jednotlivých států ve vztahu k cenové stabilitě. Vývoj míry inflace je u všech států velmi rozdílný. V roce 2004 každý stát začínal na odlišných hodnotách. Nejlépe na tom byla ČR s inflací okolo 2,5 %, nejhůře pak Slovensko s inflací kolem 7,5 %. Jen o necelé procento na tom bylo lépe Slovensko a Slovinsko se drželo na hranici necelých 4 %. Následující rok měl pro všechny země stejný znak, a to pokles míry inflace. Nejvýrazněji se projevil na Slovensku následovaném Maďarskem. Slovinsko a ČR zaznamenaly pokles téměř o stejnou hodnotu. V letech 2005 – 2007 výrazněji vzrostla inflace v ČR a Maďarsku. Ve Slovinsku zůstala meziročně stejná, zvýšila se až v roce 2007, naopak na Slovensku v roce 2006 vzrostla a následující rok se propadla o více než 2 %.

V roce 2008 se míra inflace snížila ve všech státech, nejvýraznější propad zaznamenala ČR. V letech 2009 – 2011 kolísala míra inflace ve všech státech, ale nakonec v roce 2011 oproti roku 2009 všude vzrostla. Rok 2012 byl ve znamení růstu inflace pro Maďarsko, ČR a Slovinsko, naopak na Slovensku poklesla.

Graf č. 3: **Míra inflace 2004 - 2012**



Zdroj: vytvořeno autorem.

3.4 Srovnání vnější ekonomické rovnováhy ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska

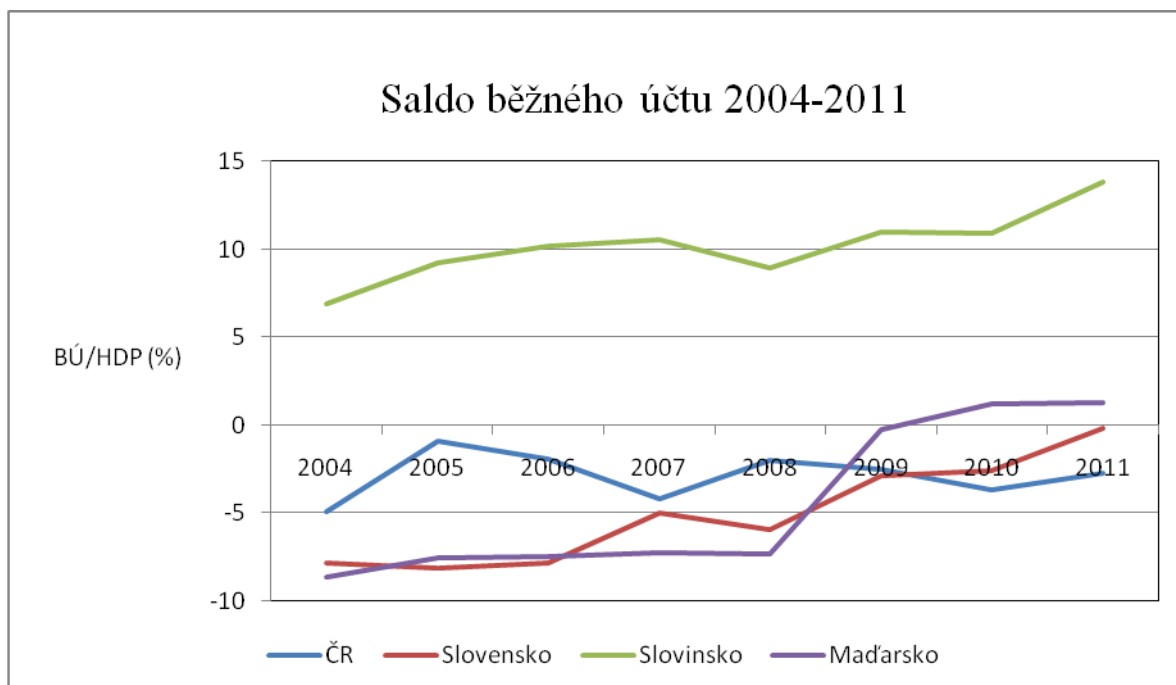
Všechny tyto země jsou postkomunistickými státy, které jsou orientovány především na export. Další spojitostí je orientace na strojní průmysl a výrobu dopravních prostředků. Jako i ostatní ukazatele tak i vnější ekonomická rovnováha země je závislá na celosvětové ekonomické situaci a především na ekonomické situaci nejvýznamnějších obchodních partnerů. Ty mají tyto země také vesměs společné. Jsou jimi Německo, Rakousko, Francie, Itálie nebo Rusko.

Již od roku 2004 se saldo běžného účtu k HDP vyvíjelo dost odlišně. Zatímco Slovensko a Maďarsko začínaly přibližně na stejné hodnotě a pohybovaly se v záporných číslech okolo -8%, Slovinsko se nacházelo v hodnotách kladných kolem 6 %. ČR se také v roce 2004 nacházela v záporných číslech okolo -5 %.

Následující dva roky se situace na Slovensku a v Maďarsku stále vyvíjela obdobně a hodnoty se pohybovaly stále okolo -8 %. ČR v roce 2005 zaznamenala růst a saldo běžného účtu se snížilo na -1 %, ale v roce 2006 zaznamenalo propad a činilo již -3 %. Slovinská hodnota v těchto letech rostla a vyšplahala se až na hranici 10 %, v roce 2008 hodnota mírně poklesla, ale další rok rostla až do roku 2011. Maďarsko stejné tempo udrželo až do roku 2009. Slovensko zaznamenalo v roce 2007 růst, další

rok pokles a poté opět růst. ČR v tomto směru tak nekolísala a naopak v roce 2007 vykazovala propad. V dalším roce saldo běžného účtu kleslo na hodnotu okolo -2,5 % a pohybovalo se kolem této hranice až do roku 2010. Maďarsko v roce 2009 dosáhlo velkého pokroku, kdy se ze záporné hodnoty okolo -8 % dostalo až na hodnotu kladnou, která se pohybovala jen lehce pod nulou. V dalších dvou letech se stav v Maďarsku nadále zlepšoval. Hodnota salda ČR výrazně nekolísala ani od roku 2009 a nadále se udržovala v záporné hodnotě pohybující se kolem -3 %. Slovenské saldo se zlepšovalo až v roce 2011 téměř dosáhlo nulové hranice. Z grafu č. 4 vyplývá, že nejlépe si na základě daného ukazatele vedlo Slovinsko.

Graf č. 4: Saldo běžného účtu 2004 - 2011



Zdroj: vytvořeno autorem.

3.5 Srovnání zadluženosti ČR, Slovenska, Slovinska a Maďarska

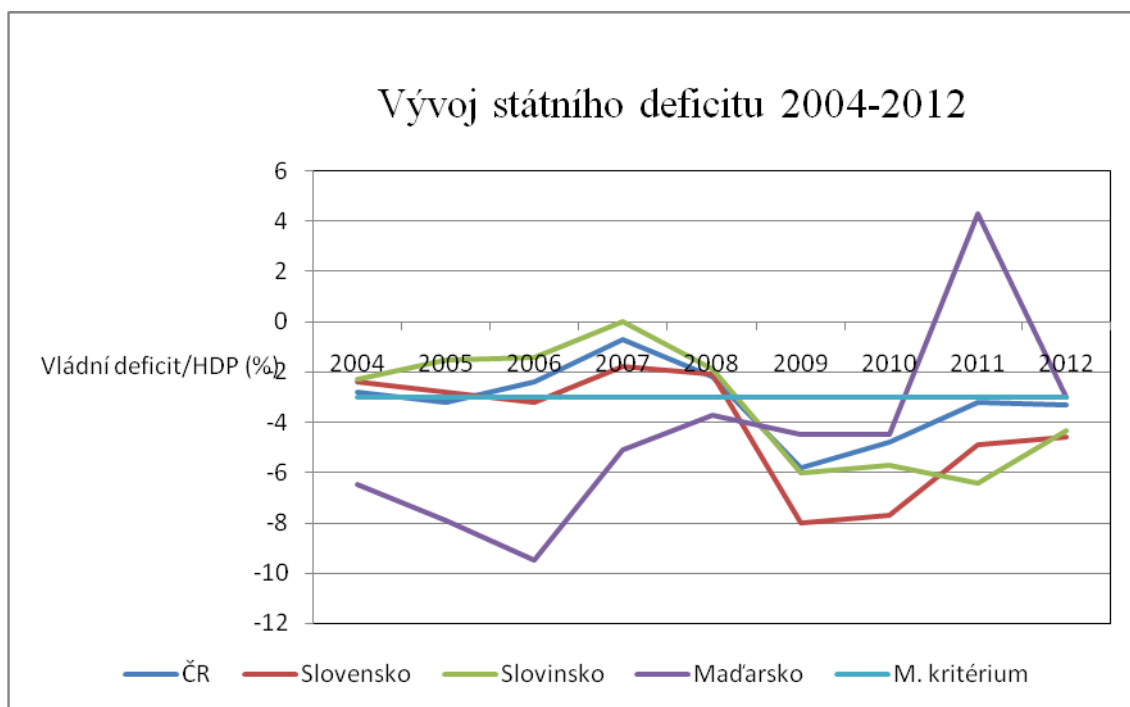
V této podkapitole budou porovnávány jak deficity státních rozpočtů tak i celková zadluženost jednotlivých zemí.

3.5.1 Srovnání deficitů státních rozpočtů

V grafu č. 5 je znázorněno i maastrichtské kritérium, které stanovuje, že deficit státního rozpočtu by neměl překročit 3 % HDP. V roce 2004 byla ČR, Slovensko a Slovinsko na srovnatelné úrovni a nad hranicí 3 %. Do roku 2008 se tento požadavek dařil těmto třem zemím plnit (až na drobné odchylky), kdežto Maďarsko tuto podmínku

nesplnilo ani v jednom roce. Maďarsko již v roce 2004 dosahovalo deficitu rozpočtu ve výši přes 6 %. V roce 2007 se podařilo všem zemím svůj deficit snížit. Maďarsko tak pokračovalo i v roce 2008, kdy všechny ostatní země svůj deficit zvýšily. Nejstrmější propad v tomto roce zaznamenalo Slovensko. Český a slovenský deficit se v letech 2008 – 2009 vyvíjel velmi obdobně a také se pohyboval na obdobných hodnotách. V roce 2009 se schodek ČR, Slovenska a Slovinska nacházel na nevyšší hodnotě, v Maďarsku zaznamenal v tomto roce jen mírný pokles. V roce 2011 dochází u Maďarska k velkému obratu a státní rozpočet se již nenacházel v záporných číslech, právě naopak, dosahoval hodnoty přes 4 %. Český a slovenský schodek v tomto roce také poklesl, slovenský naopak mírně vzrostl. Následující rok maďarský deficit opět vzrostl a propadl se do záporných hodnot okolo -3 %. U ostatních zemí v tomto roce schodek mírně poklesl.

Graf č. 5: Vývoj státního deficitu 2004 - 2012



Zdroj: vytvořeno autorem.

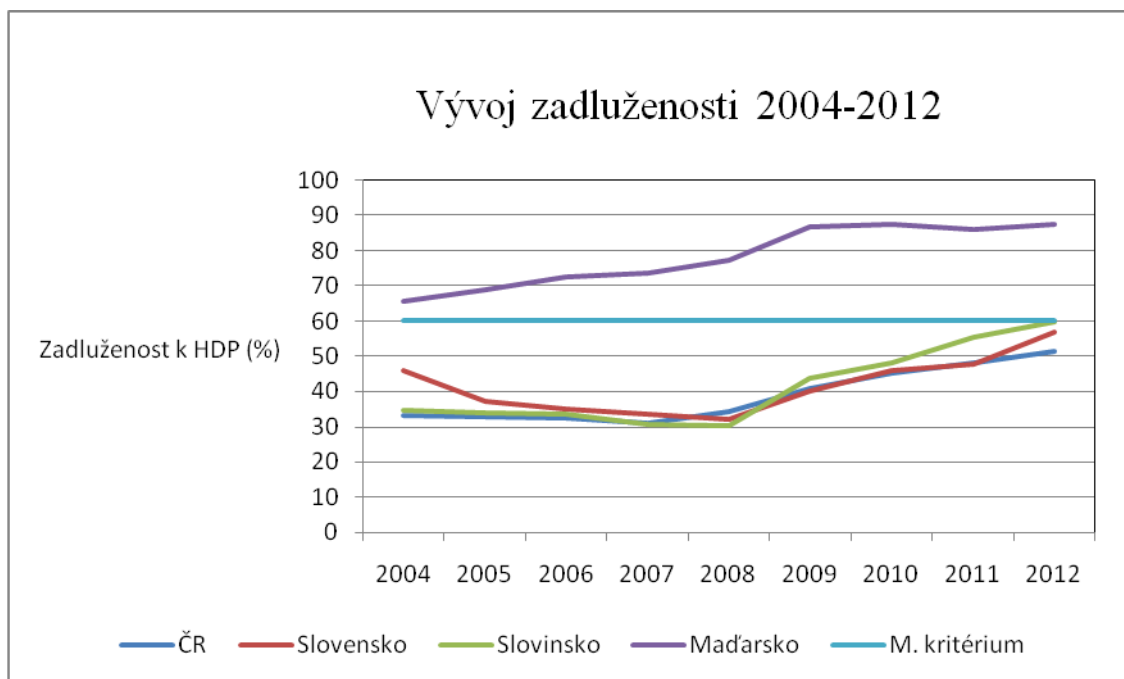
3.5.2 Srovnání celkové zadluženosti

I v grafu č. 6 je znázorněno maastrichtské kritérium, které uvádí, že poměr celkového dluhu k HDP by měl být pod úrovní 60 % nebo pohybující se tímto směrem.

Tempo růstu zadlužení má stoupající tendenci ve všech zemích. Z grafu je také patrné, že zadluženost se v ČR, Slovensku a Slovinsku vyvíjela obdobně v celém

období a také její výše se pohybovala na velmi podobné úrovni. Maďarsko se jako jediné nedostalo pod hranici 60 % a ani se k ní nepřibližovalo, právě naopak oddalovalo. Všechny ostatní státy toto kritérium splňovaly, avšak pokud budou pokračovat v tempu zadlužování jako doposud dá se předpokládat, že se dostanou také nad hranici 60 %. Z tohoto důvodu by měly všechny země upravit svoji fiskální politiku, aby nedocházelo ke stále většímu zadlužování. Zadluženost je v současné době nejvyšší v Maďarsku, ale ostatní země se mu velmi rychle přibližují. Záleží tak na vládách jednotlivých zemí jak budou tuto situaci řešit.

Graf č. 6: Vývoj zadluženosti 2004 - 2012



Zdroj: vytvořeno autorem.

Závěr

Tato bakalářská práce byla zaměřena na komparaci čtyř států s podobnou ekonomikou. Předmětem práce byly Česká republika, Slovensko, Slovinsko a Maďarsko. Všechny tyto země jsou státy střední Evropy, jsou si podobné rozlohou a ve stejném roce vstupovaly do Evropské unie. Dalším významným společným znakem, který také vyplynul z této práce je ten, že všechny tyto země jsou závislé na exportu, zejména pak na strojním průmyslu a vývozu dopravních prostředků. Země, do kterých tyto čtyři státy vyvážejí jsou také téměř shodné a jsou jimi zejména Německo, Rakousko, Francie a Itálie.

Cílem této práce bylo porovnat vybrané makroekonomické ukazatele jednotlivých zemí a určit hlavní problémy, se kterými se země v daném období potýkaly a které pak tyto ukazatele ovlivňovaly.

Nejvýznamnějšími kapitolami, které vedly k cíli práce byly kapitoly dvě a tři. Druhá kapitola se zabývala vývojem jednotlivých ukazatelů v každé zemi a definovala, co tyto ukazatele nejvíce ovlivňovalo. Pokud byl daný ukazatel negativně ovlivněn, byla uvedena také hlavní příčina tohoto jevu.

Hrubý domácí produkt všech zemí byl v roce 2004 ovlivněn vstupem do Evropské unie, kdy došlo k oživení ekonomik. Nejvíce působily na HDP spotřeby domácností a zahraniční investice. Dalším společným znakem, který ovlivnil ekonomiky daných států byla finanční krize. Do roku 2009 byly poměrně velké rozdíly v míře růstu HDP, avšak od roku 2009 do roku 2012 se rozdíly zmenšovaly.

V oblasti nezaměstnanosti panovaly velké rozdíly. Zatímco v České republice, Slovensku a Slovinsku se do roku 2009 dařilo nezaměstnanost snižovat, v Maďarsku se nezaměstnanost zvyšovala po celé období a je jedním z jeho nejzávažnějších problémů. Stejně však nejvyšších hodnot v tomto směru dosahovalo Slovensko, u kterého nezaměstnanost také činí velký makroekonomický problém.

Vývoj míry inflace byl ve všech zemích velmi rozdílný. Společným znakem pro všechny země bylo zvýšení míry inflace během finanční krize. Slovinská inflace pak byla velmi ovlivněna přijetím eura v roce 2007, naopak Slovensko se s přijetím eura v tomto směru vypořádalo poměrně dobře. Úpravy daňového systému se také podílely na tempu růstu míry inflace.

Při srovnávání salda platební bilance vyplynulo, že nejlépe si v tomto směru vedlo Slovinsko, které se jako jediné neustále drželo v kladných hodnotách. Ostatní tři

státy procházely poměrně stejným vývojem. Na zahraniční obchod také dolehla finanční krize, která snížila zahraniční poptávku.

Největším současným problémem je zadluženost. Státy tak řeší nedostatek financí a dále se zadlužují. Tento problém ještě více prohloubila finanční krize, která vypukla v roce 2008 a ovlivnila tak ekonomiky všech čtyř států. Nejvíce tento problém pocíťovalo a nadále pocíťuje Maďarsko. S tempem růstu zadlužování se však s takovým problémem za pár let mohou potýkat i ostatní tři státy. Z důvodu zadluženosti státy zavedly opatření, které ovlivnily další ukazatele. Např. zvýšily daně a tím se zvýšila i inflace nebo zvýšily úrokové sazby, které ovlivnily HDP. Je tedy nutné stabilizovat tempo růstu zadlužování všech zemí a provést příslušná opatření.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	Němcová Sabina
Instituce:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Mezinárodní srovnání makroekonomických ukazatelů České republiky a vybraných států Evropské unie
Název práce v anglickém jazyce:	International Comparison of Macroeconomic Indicators of the Czech Republic and Selected Countries of the European Union
Vedoucí práce:	Ing. Jolana Kvíčalová
Počet stran:	66
Počet příloh:	0
Rok obhajoby:	2013
Klíčová slova v českém jazyce:	Česká republika, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, HDP, nezaměstnanost, inflace, běžný účet, zadluženost
Klíčová slova v anglickém jazyce:	Czech Republic, Slovakia, Slovenia, Hungary, GDP, unemployment, inflation, current account, debt

Bakalářská práce se zabývá srovnáním makroekonomických ukazatelů České republiky, Slovenska, Slovinska a Maďarska. V teoretické části jsou definovány jednotlivé ukazatele spolu s maastrichtskými kritérii. V praktické části jsou dané ukazatele porovnávány pomocí tabulek a grafů. Cílem této práce je porovnat vybrané makroekonomické ukazatele daných zemí a vymezit hlavní problémy, které je ovlivňovaly.

This thesis deals with a comparison of macroeconomic indicators of the Czech Republic, Slovakia, Slovenia and Hungary. The theoretical part defines individual indicators together with the Maastricht criteria. In the practical part the indicators are

compared using tables and graphs. The aim of this thesis is to compare the selected macroeconomic indicators of the selected countries and to indentify the main issues that affected it.

LITERATURA A PRAMENY:

BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH., *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: GRADA, 2008. 478 s. ISBN: 978-80-247-1807-1.

BRČÁK, J., SEKERKA, B., *Makroekonomie: základní kurz*. 1. vyd. Plzeň: ALEŠ ČENĚK, 2010. 292 s. ISBN: 978-80-7380-245-5.

DVOŘÁK, P., *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 1. vyd. Praha: C. H. BECK, 2008. 343 s. ISBN: 978-80-7400-075-1.

HOLMAN, R., *Ekonomie*. 5. vyd. Praha: C. H. BECK, 2011. 720 s. ISBN: 978-80-7400-006-5.

HOLMAN, R., *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C. H. BECK, 2010. 424 s. ISBN: 978-80-7179-861-3.

JUREČKA, V. a kol., *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: GRADA, 2010. 336 s. ISBN: 978-80-247-3258-9.

JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol., *Makroekonomie: základní kurs*. 2. vyd. Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 299 s. ISBN: 978-80-248-2065-1.

KLIKOVÁ, CH., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*. 1. vyd. Ostrava: SOKRATES, 2003. 275 s. ISBN: 80-86572-04-8.

PAVELKA, T., *Makroekonomie: základní kurz*. 3. vyd. Slaný: MELANDRIUM, 2007. 278 s. ISBN: 978-80-86175-58-4.

SAMUELSON, P., NORDHAUS W., *Ekonomie*. 18. vyd. Praha: NS SVOBODA, 2007. 800 s. ISBN: 80-205-0590-3.

SOUKUP, J., POŠTA, V., NESET, P., a kol., *Makroekonomie: Moderní přístup*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2008. 514 s. ISBN: 978-80-7261-174-4.

TULEJA, P., MAJEROVÁ, I., NEZVAL, P., *Základy makroekonomie*. 1. vyd. Brno: COMPUTER PRESS, 2006. 311 s. ISBN: 80-251-0952-6.

WAGNER, J., *Měření výkonnosti*. 1. vyd. Praha: GRADA, 2009. 256 s. ISBN: 978-80-247-2924-4.

INTERNETOVÉ ODKAZY:

Česká národní banka [online]. Dostupné z WWW:
<http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/1998/1998_duben/boxy_a_prilohy/mp_zpinflace_prilohy_c_98_duben_b1.html>.

Businessinfo [online]. Dostupné z WWW:
<<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/madarsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18568.html#sec1ZS>>.

Eurostat [online]. Dostupné z WWW:
<<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do>>.

Eurostat [online]. Dostupné z WWW:
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_gdp_k&lang=en>.

Eurostat [online]. Dostupné z WWW:
<<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do>>.

Eurostat [online]. Dostupné z WWW:
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_gdp_k&lang=en>.

Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do> >.

Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_gdp_k&lang=en>.

Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en>.

Eurostat [online]. Dostupné z WWW:

< http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en >.

OECD [online]. Dostupné z WWW:

< http://www.oecd-ilibrary.org/trade/current-account-balance-of-payments_20743920-table5>.

OECD [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40562#>>.

OECD [online]. Dostupné z WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=40564#>>.

Zeměpis: Česko [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.zemepis.com/Cesko.php>>.

Zeměpis: Slovensko [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.zemepis.com/Slovensko.php>>.

Zeměpis: Maďarsko [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.zemepis.com/Madarsko.php> >.

Zeměpis: Slovinsko [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.zemepis.com/Slovensko.php>>.

SEZNAM TABULEK:

Tab. 1 – HDP akumulované a HDP na 1 obyv. v České republice	25
Tab. 2 – Růst HDP v České republice	26
Tab. 3 - HDP akumulované a HDP na 1 obyv. na Slovensku	27
Tab. 4 - Růst HDP na Slovensku	28
Tab. 5 - HDP akumulované a HDP na 1 obyv. ve Slovinsku	28
Tab. 6 – Růst HDP ve Slovinsku	30
Tab. 7 - HDP akumulované a HDP na 1 obyv. v Maďarsku	30
Tab. 8 – Růst HDP v Maďarsku	31
Tab. 9 – Nezaměstnanost v České republice	32
Tab. 10 – Nezaměstnanost na Slovensku	33
Tab. 11 – Nezaměstnanost ve Slovinsku	34
Tab. 12 – Nezaměstnanost v Maďarsku	35
Tab. 13 – Inflace v České republice	36
Tab. 14 – Inflace na Slovensku	37
Tab. 15 – Inflace ve Slovinsku	38
Tab. 16 – Inflace v Maďarsku	40
Tab. 17 – Saldo běžného účtu ČR vyjádřené v HDP	41
Tab. 18 - Saldo běžného účtu Slovenska vyjádřené v HDP	42
Tab. 19 - Saldo běžného účtu Slovinska vyjádřené v HDP	43
Tab. 20 - Saldo běžného účtu Maďarska vyjádřené v HDP	45
Tab. 21 – Saldo rozpočtu veřejných financí ČR	45
Tab. 22 – Celková zadluženost ČR k HDP	46
Tab. 23 – Saldo rozpočtu veřejných financí Slovenska	46
Tab. 24 – Celková zadluženost Slovenska	47
Tab. 25 - Saldo rozpočtu veřejných financí Slovinska	47
Tab. 26 – Celková zadluženost Slovinska	48
Tab. 27 - Saldo rozpočtu veřejných financí Maďarska	48
Tab. 28 – Celková zadluženost Maďarska	49

SEZNAM GRAFŮ:

Graf č. 1 – Míra růstu HDP 2004 – 2012	51
Graf č. 2 – Míra nezaměstnanosti 2004 – 2012	52
Graf č. 3 – Míra inflace 2004 – 2012	53
Graf č. 4 – Saldo běžného účtu 2004 – 2011	54
Graf č. 5 – Vývoj státního deficitu 2004 – 2012	55
Graf č. 6 – Vývoj zadluženosti 2004 – 2012	56

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obr. 1 – Vztah hrubého domácího a národního produktu	10
Obr. 2 – Magický čtyřúhelník	18
Obr. 3 – Phillipsova křivka	19